

บทที่ 4

ตระกูลการเมืองภาคกลาง

ตระกูลการเมือง ภาคกลาง จำนวน 21 ตระกูล ได้แก่

1. ตระกูล " กลิ่นประทุม " จังหวัดราชบุรี
2. ตระกูล " ไกรวัตนุสรณ์ " จังหวัดสมุทรสาคร
3. ตระกูล " คุณปลื้ม " จังหวัดชลบุรี
4. ตระกูล " คำประกอบ " จังหวัดนครสวรรค์
5. ตระกูล " จันทร์ประสงค์ " จังหวัดนนทบุรี
6. ตระกูล " ฉายแสง " จังหวัดฉะเชิงเทรา
7. ตระกูล " ทุ่งทอง " จังหวัดอุทัยธานี
8. ตระกูล " เทียนทอง " จังหวัดสระแก้ว
9. ตระกูล " ประเสริฐสุวรรณ " จังหวัดสุพรรณบุรี
10. ตระกูล " พลบุตร " จังหวัดเพชรบุรี
11. ตระกูล " พึ้งเจียม " จังหวัดกำแพงเพชร
12. ตระกูล " รัตนเสถียร " จังหวัดนนทบุรี
13. ตระกูล " ศิลปอาชา " จังหวัดสุพรรณบุรี
14. ตระกูล " สงฆ์ประชา " จังหวัดชัยนาท
15. ตระกูล " สภาวสุ " จังหวัดอยุธยา
16. ตระกูล " สุขสว่าง " จังหวัดชัยนาท
17. ตระกูล " สะสมทรัพย์ " จังหวัดนครปฐม
18. ตระกูล " หาญสวัสดิ์ " จังหวัดปทุมธานี
19. ตระกูล " อดิเรกสาร " จังหวัดสระบุรี
20. ตระกูล " อังกินันท์ " จังหวัดเพชรบุรี
21. ตระกูล " อัศวเหม " จังหวัดสมุทรปราการ

1. ตระกูล " กลิ่นประทุม " จังหวัดราชบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล " กลิ่นประทุม " เข้าสู่วงการเมือง โดยนายทวิช กลิ่นประทุม นักธุรกิจจากกรุงเทพมหานคร ในรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรกในปี พ.ศ.2512 ในสังกัดพรรคสหประชาไทย โดยการสนับสนุนของนายปฐุม โพธิ์แก้ว อดีต ส.ส.ราชบุรี 3 สมัย นายทวิช ได้เป็นหัวหน้าพรรคธรรมสังคม ในปี พ.ศ.2517 ต่อมาลดตำแหน่งมาเป็นรองหัวหน้าพรรค ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2518 นายทวิช สอบตกในเขตเลือกตั้งที่ 1 แต่ต่อมา ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ติดต่อให้พรรคธรรมสังคมเข้าร่วมรัฐบาล นายทวิช จึงได้รับแต่งตั้งเป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่ต่อมาถูกปลดออกจากตำแหน่ง ในปี พ.ศ.2519 นายทวิช ได้กลับมาเป็น ส.ส.จังหวัดราชบุรีอีกครั้ง แต่อยู่ในเขต 2 หลังจากนั้น ได้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

การเลือกตั้งในปี พ.ศ.2522 นายทวิช ได้ลงเลือกตั้งในเขตที่ 2 แต่สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง แต่ในปี พ.ศ.2524 มีการเลือกตั้งซ่อมที่จังหวัดมหาสารคาม เนื่องจากการถึงแก่กรรมของนายหัด ดาวเรือง นายทวิช ได้ลงสมัคร และได้รับเลือกเป็น ส.ส.ในครั้งนั้น พอถึงการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2526 นายทวิช ยังคงลงสมัครที่จังหวัดมหาสารคาม เขต 1 และได้รับเลือกตั้งเป็นอันดับ 1 จนกระทั่งการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2529 กลับมาเป็น ส.ส.จังหวัดราชบุรี อีกครั้ง และได้รับเลือกตั้งอีก 2 ครั้ง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 และการเลือกตั้งในวันที่ 13 กันยายน 2535 สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 และไปเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในปี พ.ศ.2539 จังหวัดราชบุรี ยังถือเป็นพื้นที่ของตระกูล " กลิ่นประทุม " โดยนายสรรอรรถ กลิ่นประทุม บุตรชายนายทวิช ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในปี พ.ศ.2529 และได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรติดต่อกัน 6 สมัย

2. บุคคลในตระกูล " กลิ่นประทุม " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายทวิช กลิ่นประทุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2512 ในสังกัดพรรคสหประชาไทย เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2516 เป็นหัวหน้าพรรคธรรมสังคม ในปี พ.ศ.2517 และลดมาเป็นรองหัวหน้าพรรค สอบตกในปี พ.ศ.2518 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2519 สอบตกในปี พ.ศ.2522 แต่ได้รับเลือกตั้งซ่อมที่จังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ.2524 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สี่ในการเลือกตั้งปี 2526 ที่จังหวัดมหาสารคาม ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้ง

ที่ห้าในการเลือกตั้งปี 2529 ที่จังหวัดราชบุรี ในสังกัดพรรคชาติไทย ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งปี 2531 และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ในสังกัดพรรคชาติไทย และสอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 และไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ในปี พ.ศ.2539 โดยได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรมนูญแทน

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รองนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ.2518
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ.2518
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ปี พ.ศ.2519
4. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2531 , 2535

2.2 นายสรอรรถ กลิ่นประทุม บุตรชายนายทวิช กลิ่นประทุม เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี เขต 1 ติดต่อกัน 6 สมัย นายสรอรรถ ได้รับเลือกตั้ง ครั้งแรกในปี พ.ศ.2529 ในสังกัดพรรคชาติไทยครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2538 และครั้งที่หก ย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่ ได้รับเลือกตั้งในปี พ.ศ.2539 ได้คะแนนเสียง 151,635 คะแนน

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2531
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ.2533
3. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2533
4. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ.2538

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล "กลิ่นประทุม" เป็นลักษณะการสืบทอดจาก บิดา คือ นายทวิช ไปยังบุตรชาย คือ นายสรอรรถ กลิ่นประทุม โดยลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกัน ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 ที่จังหวัดราชบุรี โดยนายสรอรรถ ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตที่ 1 ส่วนนายทวิช ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตที่ 2 ซึ่งนอกจากฐานคะแนนเสียงของนายทวิชในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอจอมบึง ที่มีส่วนให้นายสรอรรถประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งครั้งแรก ได้รับคะแนนเสียงถึง 97,751 คะแนน แล้ว ผลงานของนายทวิช ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้วยการสนับสนุนให้สร้างฟาร์มโคนมที่อำเภอโพธาราม

เพื่อสร้างงานด้านปศุสัตว์ในจังหวัด ทำให้ได้รับคะแนนนิยมพอสมควร หลังจากนั้นทั้งนายทวิช และนายสรอรรถ ต่างลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดราชบุรีทุกครั้ง แต่นายทวิช มีการสอบได้ และสอบตก ในขณะที่นายสรอรรถ ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกสมัย และมาเป็น ทายาททางการสืบทอดจากนายทวิช ที่ยุติบทบาททางการเมือง หลังสอบตกในปี พ.ศ.2538 และ หันไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรมนูญแทน

2. ตระกูล “ไกรวัตนุสสรณ์” จังหวัดสมุทรสาคร

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล “ไกรวัตนุสสรณ์” มีพื้นฐานธุรกิจทำกิจการประมงและแพปลาในจังหวัด สมุทรสาคร ในชื่อ “แพปลาเฮียม้อ” เริ่มเข้าสู่วงการเมือง โดยนายมณฑล ไกรวัตนุสสรณ์ นายก สมาชิกประมงจังหวัดสมุทรสาคร 3 สมัย และที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ 3 สมัย ได้ลงสมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ในสังกัดพรรคความหวังใหม่ โดยการชักชวนของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความ หวังใหม่ ให้มาจัดตั้งสาขาพรรคความหวังใหม่ ที่จังหวัดสมุทรสาคร และให้ช่วยหาบุคคลมาลง สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่หาตัวบุคคลไม่ได้ ในที่สุด นายมณฑล ไกรวัตนุส สรณ์ ได้ลงสมัครเอง และได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน 4 สมัย จนกระทั่ง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 จังหวัดสมุทรสาคร มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพิ่มขึ้น 1 คน นายมณฑล จึงนำนายอุดม ไกรวัต นุสสรณ์ บุตรชายคนที่ 3 ซึ่งเป็นปลัดอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มาลงสมัครและได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นคู่ บิดาและบุตรชาย ที่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พร้อมกัน

2. บุคคลในตระกูล “ไกรวัตนุสสรณ์” ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายมณฑล ไกรวัตนุสสรณ์ อดีตนายกสมาคมประมงจังหวัด สมุทรสาคร 3 สมัย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการ เลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ใน การเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.2536
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ.2538-2539

2.2 นายอุดม ไกรวัตนุสสรณ์ บุตรชายคนที่ 3 ของนายมณฑล ไกรวัตนุสสรณ์ เป็นปลัดอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในปี พ.ศ.2538 และครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2539

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

ลักษณะการสืบทอดทางการเมืองของตระกูล "ไกรวัตนุสสรณ์" เป็นการสืบทอดจากบิดา คือ นายมณฑล มายิ่งบุตรชาย คือ นายอุดม ไกรวัตนุสสรณ์ ซึ่งการสู่การเมืองของตระกูล "ไกรวัตนุสสรณ์" ไม่ได้ผ่านการเมืองระดับท้องถิ่นมาก่อน แต่อาศัยฐานธุรกิจประมงและแพปลาของครอบครัว รวมทั้งการเป็นนายกสมาคมประมงจังหวัดสมุทรสาคร 3 สมัยของนายมณฑล เป็นฐานทางการเมือง นายมณฑล กล่าวถึงการนำนายอุดม บุตรชาย มาเป็นทายาททางการเมือง ว่า

" ลูกชาย (อุดม) สนใจการเมืองมานาน อยากเล่นและมีใจรักด้านการเมือง พอดีในปี 2538 สมุทรสาคร มี ส.ส.เพิ่มได้อีก 1 คน จาก 2 คน เป็น 3 คน ผม (มณฑล) ก็เลยเรียกลูกชาย (อุดม) ซึ่งเป็นปลัดอำเภออยู่ที่ขอนแก่น ให้มาลงสมัคร และโชคดี ที่สอบได้ทั้งพ่อและลูก เขา (อุดม) มีความเหมาะสม อยากช่วยเหลือชาวบ้าน อยากพัฒนาจังหวัดให้เจริญก้าวหน้า ผม (มณฑล) คิดว่าเขา (อุดม) เป็นตัวแทนที่เหมาะสม หากผมจะเลิกเล่นการเมืองในอนาคต ผม (มณฑล) ไม่คิดว่า การที่นำลูกชาย (อุดม) มาเล่นการเมืองพร้อมกัน จะเป็นการรักษาฐานและคุ้มครองธุรกิจของครอบครัว เพราะตั้งแต่เล่นการเมืองมา ธุรกิจประมงและแพปลาของผม เล็กลงไปกว่าเดิม 70 เปอร์เซ็นต์ เพราะไม่มีเวลาดูแล ผม (มณฑล) 'ไม่แน่ใจว่า คิดผิด หรือเปล่าที่มาเล่นการเมือง' "

การวางพื้นฐานทางการเมืองของตระกูล "ไกรวัตนุสสรณ์" เพื่อให้บุตรชาย คือ นายอุดม ได้รับการเลือกตั้ง คือ การให้นายอุดม ลงสมัครรับเลือกตั้ง พร้อมกับบิดา คือ นายมณฑล ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อนหน้านี้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่รู้จักและเป็นพื้นฐานในการเป็นทายาททางการเมืองต่อไปในอนาคต

¹ สัมภาษณ์ มณฑล ไกรวัตนุสสรณ์ . สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรสาคร , 21 พฤษภาคม 2541.

3. ตระกูล " คุณปลื้ม " จังหวัดชลบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล " คุณปลื้ม " เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองในจังหวัดชลบุรีในระดับท้องถิ่นก่อน โดยนายสมชาย คุณปลื้ม หรือ กำนันเป๊าะ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง ชลบุรี ในปี พ.ศ.2511 หลังจากนั้นได้รับเลือกให้กับกำนันตำบลแสนสุขในปี พ.ศ.2526 และเมื่อสุขาภิบาลแสนสุข ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลแสนสุขในปี พ.ศ.2531 นายสมชายก็ดำรงตำแหน่งเป็นนายเทศมนตรีตำบลแสนสุข ธุรกิจของตระกูล "คุณปลื้ม" ครอบคลุมจังหวัดชลบุรีและภาคตะวันออกจำนวนมาก ทั้งกิจการประมง เดินรถโดยสารขนาดเล็ก รับเหมาก่อสร้าง โรงไม้หิน เป็นเอเยนต์จำหน่ายสุราและบุหรี่ย การพัฒนาที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจโรงแรม ฯลฯ

ครอบครัวธุรกิจที่ครอบคลุมทั้งจังหวัดชลบุรี และแบ่งธุรกิจบางประเภทเช่นสุราและบุหรี่ย ที่มีเครือข่ายลงถึงระดับอำเภอ ให้คนใกล้ชิดดูแล ได้ช่วยเพิ่มบารมีและกลายเป็นเครือข่ายที่คอยช่วยเหลือในช่วงเลือกตั้ง นอกจากนี้ นายสมชายยังขยายฐานการเมืองระดับท้องถิ่น ทำให้องค์กรท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ทั้งสภาจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งเทศบาลเมืองพัทยา ล้วนแต่เป็นฐานให้นายสมชายทั้งสิ้น²

ตระกูล " คุณปลื้ม " เริ่มเข้าสู่วงการเมืองระดับชาติ โดยเป็นผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับชาติหลายคนที่มาลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดชลบุรี ทั้งนายบุญชู โรจนเสถียร จากพรรคกิจสังคม และ นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์ บุตรเขยกกลุ่มผู้ผลิตสุรา ที่นายสมชาย เป็นเอเยนต์จำหน่ายในภาคตะวันออก จนกระทั่งในปี พ.ศ.2526 นายสมชาย คุณปลื้ม ได้ส่งนายนิคมแสนเจริญ น้องชายภรรยา ซึ่งมีตำแหน่งเป็นนายกสมาคมประมงภาคตะวันออก และเป็นสมาชิกสภาจังหวัดชลบุรี ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกในสังกัดพรรคกิจสังคม และได้รับเลือกตั้งอีก 2 สมัยติดต่อกัน ก่อนจะเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์ก่อนหน้าการเลือกตั้งในวันที่ 22 มีนาคม 2535 ไม่นาน ทำให้ นายสนธยา คุณปลื้ม บุตรชาย คนโตของนายสมชาย ต้องเป็นทายาททางการเมืองของตระกูลต่อไป และได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ติดต่อกัน 4 สมัย และในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 นาย

² เปิดเครือข่ายกำนันเป๊าะ ปูพรมทั่วเมืองชลฯ ให้ทายาท "คุณปลื้ม". 17 กันยายน 2541. ผู้จัดการรายวัน : 15.

สนธยา ได้นำนายวิทยา คุณปลื้ม น้องชายที่จบการศึกษาปริญญาโทจากสหรัฐอเมริกา มาลงสมัครรับเลือกตั้งและได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรีมาแล้ว 3 สมัย

2. บุคคลในตระกูล " คุณปลื้ม " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายสมชาย คุณปลื้ม เริ่มเข้าสู่การเมืองระดับท้องถิ่นในปี พ.ศ.2511ด้วยการเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ต่อมาได้รับเลือกในเป็นกำนันตำบลแสนสุข ในปี พ.ศ.2526 และเมื่อสุขาภิบาลตำบลแสนสุขได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลแสนสุข ในปี พ.ศ.2531 ก็ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี นายสมชายเป็นผู้สนับสนุนและสร้างเครือข่ายการเมืองในระดับท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้ง สภาจังหวัดเทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลเมืองพัทยา ล้วนแต่เป็นฐานคะแนนเสียงให้ นอกจากนี้ นายสมชายยังเป็นผู้สนับสนุนนักการเมืองระดับชาติหลายคน ที่มาลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดชลบุรี ก่อนที่จะให้น้องภรรยาและบุตรชายอีก 2 คน ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเวลาต่อมา

2.2 นายนิคม แส่นเจริญ น้องภรณานายสมชาย คุณปลื้ม อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย เริ่มเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่นก่อน เป็นรองประธานกรรมการสุขาภิบาลตำบลแสนสุข ระหว่างปี พ.ศ.2521-2523 หลังจากนั้นเป็นสมาชิกสภาจังหวัดชลบุรี และเป็นประธานสภาจังหวัด ในช่วงปี พ.ศ.2523-2526 ก่อนจะลงสมัครรับเลือกตั้งและได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรกในปี พ.ศ.2526 ครั้งที่สองในปี พ.ศ.2529 ครั้งที่สามในปี พ.ศ.2531 นายนิคม แส่นเจริญ ได้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุรถยนต์ ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งในวันที่ 22 มีนาคม 2535 ไม่นาน ในทางการเมือง เคยดำรงตำแหน่งเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ระหว่างปี 2531-2534

2.3 นายสนธยา คุณปลื้ม บุตรชายคนโตของนายสมชาย และเป็นหลานนายนิคม แส่นเจริญ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ในสังกัดพรรคสามัคคีธรรม ก่อนจะย้ายมาสังกัดพรรคชาติพัฒนาและได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่สองในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 และครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2535

2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2538
3. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ปี พ.ศ.2539

2.4 นายวิทยา คุณปลื้ม บุตรชายคนที่สองของนายสมชาย และเป็นน้องชายนายสนธยา คุณปลื้ม เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย เริ่มเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น ด้วยการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดชลบุรี ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 และครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปี พ.ศ.2535
2. เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2538

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

ตระกูล " คุณปลื้ม " ได้อาศัยการเมืองในระดับท้องถิ่นทุกระดับเป็นฐานคะแนนในพื้นที่ ประกอบกับธุรกิจของนายสมชายที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด ทำให้ตระกูล"คุณปลื้ม" สามารถประสบความสำเร็จในการเมืองระดับชาติได้ ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมืองเริ่มจากนายสมชาย คุณปลื้ม ที่เล่นการเมืองในระดับท้องถิ่นและสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับชาติหลายคน มายังนายนิคม แสนเจริญ น้องชายภรรยา และมายังลูกชาย 2 คน คือนายสนธยาและนายวิทยา คุณปลื้ม ซึ่งนายวิทยา คุณปลื้ม ระบุว่า การที่ตระกูล "คุณปลื้ม" ต้องเข้ามาเล่นการเมืองเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของครอบครัว

" พ่อ (สมชาย) เป็นผู้นำท้องถิ่น เป็นหัวคะแนนให้กับพรรคกิจสังคมมาก่อน ในสมัยคุณบุญชู โรจนเทียร และสนับสนุนให้คนอื่นมาเป็น ส.ส. ก่อน และต่อมาน้ำชาย (นิคม แสนเจริญ) เข้ามาเป็นบ้าง และต่อมาก็พี่ชาย (สนธยา) และตัวผม (วิทยา) เมื่ออายุพร้อม เนื่องจากทุกอย่างพร้อมรอลงอยู่แล้ว ผมลงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นก่อน คือเป็นสมาชิกสภาจังหวัดก่อน และพ่อ (สมชาย) เป็นฐานคะแนนและฐานอำนาจที่สำคัญในท้องถิ่น เพราะมีคนรู้จักดีอยู่แล้ว และในสังคมไทยยังใช้ระบบอุปถัมภ์กันอยู่ เมื่อเราอุปถัมภ์เขามาก่อน เขาก็คอยเกื้อหนุนเราต่อไป การเข้ามาเป็นนักการเมืองของเรา ก็เพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของครอบครัว เพื่อให้เป็นตระกูลการเมือง และรักษาชื่อเสียงใน

ท้องถิ่น รวมทั้งเป็นทายาทต่อจากน้าชาย (นิคม แสนเจริญ) ที่เสียชีวิตไป และอนาคตน้องชาย (อิทธิพล คุณปลื้ม) ก็จะเข้ามาอีก เพราะฐานอำนาจในท้องถิ่นเราได้อยู่แล้ว³”

อย่างไรก็ตาม กลุ่มการเมือง ในตระกูล “ คุณปลื้ม ” มักจะมีการย้ายพรรคการเมือง สังกัดเสมอ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ต้องรอดูสถานการณ์ว่าพรรคใดที่มีแนวโน้มได้เป็นรัฐบาล ก็ไปสังกัดพรรคการเมืองนั้น เริ่มจากสังกัดพรรคกิจสังคม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2526-2534 หลังจากนั้นมาสังกัดพรรคสามัคคีธรรม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 และย้ายมาพรรคชาติพัฒนา ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 ย้ายมาสังกัดพรรคชาติไทยจนถึงปัจจุบัน และในอนาคต นายวิทยา คุณปลื้ม ระบุว่า น้องชาย คือ นายอิทธิพล คุณปลื้ม ซึ่งกำลังศึกษาระดับปริญญาเอกที่สหรัฐอเมริกา ก็จะเข้ามาสู่วงการเมือง เพื่อให้ ตระกูล “ คุณปลื้ม ” เป็นตระกูลการเมืองและรักษาอำนาจในท้องถิ่นต่อไป

4. ตระกูล “ คำประกอบ ” จังหวัดนครสวรรค์

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล “ คำประกอบ ” เป็นตระกูลการเมืองเก่าแก่ของจังหวัดนครสวรรค์ ที่เคลื่อนไหวทางการเมืองมานานกว่า 55 ปี เข้าสู่การเมืองครั้งแรก โดยนายสวัสดิ์ คำประกอบ ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองนครสวรรค์ ในปี พ.ศ.2486 หลังจากนั้นได้มีโอกาสใกล้ชิดกับนักการเมืองอาวุโสหลายคน เช่น นายเสียง ไชยกาล และ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งสนับสนุนให้เล่นการเมือง และเป็นผู้ร่วมก่อตั้งพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในการเลือกตั้งเพิ่มในวันที่ 5 สิงหาคม 2489 ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ยุคนายควง อภัยวงศ์ เป็นหัวหน้าพรรค สโลแกนที่นายสวัสดิ์ ใช้ในการหาเสียงครั้งแรก คือ “ห้าคำจำให้ชัด เลือกสวัสดิ์ พรรคนายควง” ต่อมาในปี พ.ศ.2500 ย้ายมาสังกัดพรรคเสรีมนังคศิลา ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และได้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในปีนั้น หลังจากที่ยอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้ายึดอำนาจจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม และให้มีการเลือกตั้งในเดือนธันวาคม นายสวัสดิ์ ก็ได้รับเลือกเช่นกัน

³ สัมภาษณ์ วิทยา คุณปลื้ม, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี, 26 มกราคม 2541.

ในปี พ.ศ. 2512 ได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคสหประชาไทยของจอมพล ถนอม กิตติขจร ในปี 2518 ได้ก่อตั้งพรรคเกษตรสังคมร่วมกับนายเสวต เปี่ยมพงษ์สานต์ ต่อมา นายเสวต ย้ายไปสังกัดพรรคประชาธิปไตยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2519 นายสวัสดิ์ จึงขึ้นมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคแทน และได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคนี้มาโดยตลอด จนปี 2526 และย้ายมาสังกัดพรรคกิจสังคม จนการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2529 ย้ายมาสังกัดพรรคสหประชาธิปไตย ซึ่งมีนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ เป็นหัวหน้าพรรค แต่สอบตก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2531 ย้ายมาสังกัดพรรครวมไทย และย้ายมาสังกัดพรรคสามัคคีธรรม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 และย้ายมาสังกัดพรรคชาติไทย ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2538 และ ปี พ.ศ. 2539 ในสังกัดพรรคความหวังใหม่ และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ปี พ.ศ. 2539 รวมได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 12 สมัย

บุคคลในตระกูล " คำประกอบ " ที่นายสวัสดิ์ นำเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง คือ นายประเทือง คำประกอบ หลานของนายสวัสดิ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 สมัย และนายวีระกร คำประกอบ บุตรชาย นายสวัสดิ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย

2. บุคคลในตระกูล " คำประกอบ " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

1.1 นายสวัสดิ์ คำประกอบ นักการเมืองอาวุโสของจังหวัดนครสวรรค์เป็นชาวนครสวรรค์โดยกำเนิด เกิดที่ตำบลพนมรอบ อำเภอท่าตะโก สำเร็จการศึกษาด้านกฎหมายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครสวรรค์ 12 สมัย และสอบตก 5 สมัย ในทางการเมืองสังกัดพรรคการเมืองถึง 11 พรรค ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเสรีมนังคศิลา พรรคสหประชาไทย พรรคเกษตรสังคม พรรคกิจสังคม พรรคสหประชาธิปไตย พรรครวมไทย พรรคเอกภาพ พรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย และพรรคความหวังใหม่ เริ่มเข้าสู่วงการเมือง ด้วยการเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. 2486 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 5 สิงหาคม 2489 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2495 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม 2500 ครั้งที่ห้าในการเลือกตั้งปี 2512 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งปี 2518 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งปี 2519 เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในปี 2520 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งปี 2522 ครั้งที่เก้า ในการเลือกตั้งปี 2526 สอบตกในการเลือกตั้งปี 2529 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สิบ ในการเลือกตั้งปี 2531 ครั้งที่สิบเอ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 22

มีนาคม 2535 และครั้งที่สิบสอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 หลังจากนั้น สอบตก ในการเลือกตั้งปี 2538 และปี 2539 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาอำนวยการรัฐธรรมนูญ ในปี 2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2500, 2501
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2518
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2519
4. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2522, 2526, 2534
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปี พ.ศ. 2535

1.2 นายประเทือง คำประกอบ หลานนายสวัสดิ์ คำประกอบ

เริ่มเข้าสู่วงการเมือง โดยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. 2500 หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2512 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2518 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2522 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2526 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2529 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2531 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535 และครั้งที่แปด ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2538 และในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2539 ไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาอำนวยการรัฐธรรมนูญแทน ในปี พ.ศ. 2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ. 2518
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2519
3. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2537

1.3 นายวิระกร คำประกอบ บุตรชายคนที่ 3 ของนายสวัสดิ์ คำประกอบ

ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2526 สอบตกในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2529 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2538 และครั้งที่หก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2538
2. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2539

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล " คำประกอบ " เป็นลักษณะการสืบทอดจาก อา คือ นายสวัสดิ์ ไปยัง หลาน คือ นายประเทือง คำประกอบ และจากบิดา คือ นายสวัสดิ์ ไปยังบุตรชาย คือ นายวีระกร คำประกอบ โดยมุ่งหวังให้ตระกูล " คำประกอบ " เป็นตระกูลการเมืองของจังหวัดนครสวรรค์ นายสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงการสร้างทายาททางการเมือง ว่า

" ผม (สวัสดิ์) มีความตั้งใจให้ตระกูล คำประกอบ เป็นตระกูลการเมือง เพราะเราทำงานรับใช้ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์มากกว่า 55 ปี ทั้งประเทืองและวีระกร พวกเค้ามีความสนใจการเมืองอยู่บ้าง ผม (สวัสดิ์) ก็พยายามกระตุ้นว่า เป็นนักการเมืองบางทีก็ทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองได้พอสมควร ก็เลยให้ประเทือง ซึ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลลงสมัคร ส.ส.ก่อน และได้เป็นเรื่อยมา 8 สมัย ส่วนลูกชาย (วีระกร) พอจบจากสหรัฐมา ก็ให้ลงผู้แทนเลย การเล่นการเมืองของทั้งสองคน ผม (สวัสดิ์) เป็นคนจัดการให้ ครอบครัวผมไม่มีธุรกิจอื่น นอกจากเป็นนักการเมือง เพราะฉะนั้นการที่พวกผมเล่นการเมือง ไม่ได้เป็นการหาประโยชน์หรือเพื่อคุ้มครองธุรกิจอะไรทั้งสิ้น ใจผมก็อยากให้มีตระกูล " คำประกอบ " อยู่ในการเมืองต่อไปนานๆเท่าที่จะทำได้ "

การสืบทอดทายาททางการเมืองต่อไปของตระกูล " คำประกอบ " นายสวัสดิ์ ระบุว่า ได้กำหนดให้บุตรชายคนที่ 2 คือ นายภาณุวัฒน์ คำประกอบ เป็นทายาททางการเมืองต่อไปอีกคน นอกเหนือจากนายวีระกร คำประกอบแล้ว โดยจะให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไป เนื่องจากเห็นว่า ตระกูล " คำประกอบ " เป็นตระกูลนักการเมือง ดังนั้นจึงสมควรดำเนินการทางการเมืองสืบต่อไป

5. ตระกูล " จันทรประสงค์ " จังหวัดนนทบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล " จันทรประสงค์ " มีพื้นฐานธุรกิจครอบครัวเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เริ่มเข้าสู่วงการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยนายถวิล จันทรประสงค์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี หลังจากนั้นได้เข้ามาสู่วงการเมืองระดับชาติ ด้วยการลงสมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2522 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ใน

⁴ สัมภาษณ์ สวัสดิ์ คำประกอบ, อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครสวรรค์, 19 กันยายน 2540.

การเลือกตั้งปี พ.ศ.2526 สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งติดต่อกันอีก 4 สมัย ในสังกัดพรรคพลังธรรม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 ย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่ แต่สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง

นายถวิล จันทรประสงค์ ได้นำภรรยา คือนางพิมพา จันทรประสงค์ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนนทบุรีด้วย ครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2525 ในสังกัดพรรคพลังธรรม เนื่องจากจังหวัดนนทบุรีลามารธมีส.ส.เพิ่มได้ 1 ที่นั่ง และแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ เป็น 2 เขตการเลือกตั้ง โดยนางพิมพา ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 แข่งกับ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกเช่นกัน ส่วนนายถวิล ลงสมัครในเขตเลือกตั้งที่ 2 และนางพิมพา ได้รับเลือกตั้งเป็นที่ 2 รองจากพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หลังจากนั้น นางพิมพา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีก 4 สมัยติดต่อกัน

2. บุคคลในตระกูล " จันทรประสงค์ " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายถวิล จันทรประสงค์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย เริ่มต้นเข้าสู่วงการเมืองด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 เมษายน 2522 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่ 2 ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2536 สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สามในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 โดยสังกัดพรรคพลังธรรม ครั้งที่สี่ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 และครั้งที่หกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 ก่อนจะย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2539 แต่สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง ในทางการเมืองได้ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระหว่างปี พ.ศ.2535-2537

2.2 นางพิมพา จันทรประสงค์ ภรรยา นายถวิล เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ในสังกัดพรรคพลังธรรม ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 และครั้งที่สี่ ย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่พร้อมกับนายถวิล สามี่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2537
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ปี พ.ศ.2539
3. ประธานคณะกรรมการอุตสาหกรรม สภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ.2539

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

ตระกูล " จันทรประสงค์ " มีการสืบทอดทายาททางการเมืองจากสามี คือนายถวิล มายังภรรยา คือ นางพิมพ์า จันทรประสงค์ เนื่องจากการเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีอีก 1 คน ทำให้พรรคพลังธรรมที่นายถวิล จันทรประสงค์ สามี สังกัดอยู่ ทามทาบให้ลงสมัคร เนื่องจากเห็นว่าติดตามสามีในการออกพื้นที่เลือกตั้งสม่ำเสมอ ขณะเดียวกัน นางพิมพ์า ระบุว่า นอกจากความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่เลือกตั้งแล้ว ความสนใจด้านการเมืองที่สามีทำงานอยู่ ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เข้ามาสู่วงการเมือง

" ความคุ้นเคยเรื่องการเมืองของดิฉัน ส่วนมากจะเป็นความเกี่ยวข้องในฐานะที่เราเป็นภรณยานักการเมืองมากกว่า คือ เวลาสามีคือคุณถวิล ไม่อยู่ อาจไปประชุมสภาฯ หรือออกพื้นที่เยี่ยมประชาชน แต่หากมีชาวบ้านมาพบ มาร้องทุกข์ ดิฉันก็ต้องเข้าไปดูแล รับเรื่องร้องทุกข์เหล่านั้นแทนคุณถวิล นอกจากนั้น เวลาไปงานที่ต่างๆ ที่มีคนเชิญมา แต่คุณถวิลไปไม่ได้ ก็ให้ดิฉันไปแทน หรือบางงานก็ไปด้วยกัน จนกระทั่งหลัง รสช.ปฏิวัติ และมีการเลือกตั้งใหม่ ก็ลงสมัครเอง พร้อมสามี (ถวิล) เพราะคนเริ่มรู้จักเราดี และได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.ทั้งสองคน แต่คนละเขตเลือกตั้ง ซึ่งดิฉันเห็นว่า การเข้ามาเป็น ส.ส.พร้อมกัน ทั้งสามีและภรรยา เป็นสิ่งที่ดี ง่ายต่อการลงพื้นที่ และการหาเสียง เพราะต้องไปด้วยกันอยู่แล้ว⁵ "

ลักษณะการสืบทอดทายาททางการเมืองของ ตระกูล " จันทรประสงค์ " เป็นอีกตระกูลหนึ่งที่มีลักษณะสืบทอดจากสามีไปยังภรรยา เนื่องจากความใกล้ชิดและเกี่ยวพันในฐานะภรณยานักการเมือง และมีความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ และมีฐานคะแนนเสียงเดิมจากสามี จนในที่สุดเข้ามาสู่วงการเมืองทั้งสามีและภรรยา

⁵ สัมภาษณ์ พิมพ์า จันทรประสงค์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนนทบุรี, 25 มีนาคม 2540.

6. ตระกูล “ ฉายแสง ” จังหวัดฉะเชิงเทรา

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล “ ฉายแสง ” เริ่มเข้าสู่วงการเมืองในระดับท้องถิ่นก่อน โดยนายอนันต์ ฉายแสง ลาออกจากราชการตำรวจและลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ในทีมเดียวกับนายบุญทาบ อรัญกานนท์ ซึ่งคณะเทศมนตรีชุดนี้สามารถครองเก้าอี้อยู่ 2 สมัยจนกระทั่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2512 ซึ่งขณะนั้นเป็นสมาชิกสภาเทศบาลด้วย เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่ระบุห้ามไม่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสมาชิกสภาเทศบาลในเวลาเดียวกัน และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2518 และได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม และเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 สอบตก และไม่ลงสมัครในปี พ.ศ.2522 ได้รับเลือกตั้งอีกครั้งในปี พ.ศ.2526 และได้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกับนายมีชัย วีระไวทยะ⁶

ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 นายอนันต์ ฉายแสง ลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกับนายจาตุรนต์ ฉายแสง บุตรชายคนโต ซึ่งกำลังศึกษาในระดับปริญญาเอกที่สหรัฐอเมริกา นายอนันต์ เป็นผู้ผลักดันและสนับสนุนให้นายจาตุรนต์ ฉายแสง ให้ได้รับเลือกตั้งอย่างเต็มที่ คำขวัญที่ใช้ในการหาเสียงจะปรากฏข้อความว่า “ รักพ่อ ชอบลูก ขอให้เลือกตั้งพ่อทั้งลูก ถ้าจะเลือกฉายแสงคนเดียว ก็ขอให้เลือกแต่ลูกชาย ” ซึ่งผลการเลือกตั้งปรากฏว่า นายอนันต์ สอบตก แต่นายจาตุรนต์ ได้รับเลือกตั้ง หลังจากนั้น นายจาตุรนต์ ได้เป็นทายาททางการเมืองของนายอนันต์ อย่างเต็มตัว

ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ด้วยความต้องการของนายจาตุรนต์ ฉายแสง ที่จะทำงานทางการเมืองร่วมกับนายอนันต์ ฉายแสง บิดาในสภา ทำให้นายจาตุรนต์ ตัดสินใจย้ายเขตการเลือกตั้งจาก เขต 1 ไปลงสมัครในเขต 2 เพื่อเปิดโอกาสให้บิดาได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตที่ 1 และหวังว่าประชาชนจะเลือกบิดาแทนตนเอง แต่ปรากฏว่า ทั้งนายจาตุรนต์และอนันต์

⁶ ชาติชาย เย็นบำรุง และ อังรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์ , บรรณาธิการ. บันทึกการเมืองไทย. (กรุงเทพมหานคร : ประชุมช่าง, 2530), หน้า 100.

สอบตกพร้อมกันทั้งสองคน ทำให้นายอนันต์ตัดสินใจยุติบทบาททางการเมือง⁷ ในขณะที่นายจาตุรนต์ได้รับเลือกตั้งต่อมาในปี พ.ศ.2538 และปี พ.ศ.2539

ตระกูล " ฉายแสง " นอกจากจะเป็นนักการเมืองในระดับชาติ ยังครอบคลุมการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยนายกลยุทธ ฉายแสง บุตรชายคนที่สองของนายอนันต์ เป็นผู้สานต่อการเมืองในระดับท้องถิ่นต่อจากนายอนันต์ที่เคยเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรามาก่อน นายกลยุทธ ฉายแสง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 และได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 ทำให้ตระกูล " ฉายแสง " เป็นตระกูลการเมืองที่ผูกพันกับจังหวัดฉะเชิงเทรามาเป็นเวลานาน

2. บุคคลในตระกูล " ฉายแสง " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายอนันต์ ฉายแสง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย เริ่มต้นสู่วงการเมืองด้วยการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2512 ครั้งที่สองในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2518 ในสังกัดพรรคสันติชน สอบตกในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2519 ไม่ลงสมัครในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 ได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2526 ในสังกัดพรรคก้าวหน้า ในปี พ.ศ.2529 ลงสมัครในสังกัดพรรคประชาธิปไตย แต่สอบตก ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งสุดท้ายในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ในสังกัดพรรคความหวังใหม่ แต่สอบตก หลังจากนั้นได้ยุติบทบาททางการเมือง

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ปี พ.ศ.2518
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ.2519
3. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2528

2.2 นายจาตุรนต์ ฉายแสง บุตรชายคนโตของนายอนันต์ ฉายแสง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ.2529 ในสังกัดพรรคประชาธิปไตย ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 ในสังกัดพรรคประชาชน หลังจากนั้นพรรคประชาชนได้ยุบรวมกับพรรคการเมืองอื่นๆ เป็นพรรคเอกภาพ และได้ย้ายไปสังกัดพรรคชาติ

⁷ "จาตุรนต์ ฉายแสง บนถนนสายการเมือง," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 43 (9-15 มิถุนายน 2539) : 23.

ไทย จนกระทั่งในการเลือกตั้งในวันที่ 22 มีนาคม 2535 ย้ายไปสังกัดพรรคความหวังใหม่ และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ย้ายเขตการเลือกตั้งไปยังเขตเลือกตั้งที่ 2 เพื่อเปิดโอกาสให้นายอนันต์ ฉายแสง บิดา ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตที่ 1 แต่ผลปรากฏว่า สอดตกทั้งสองคน ได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่ 3 ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 และได้รับเลือกตั้งครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ.2533
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ปี พ.ศ.2539

2.3 **นายกลยุทธ ฉายแสง** บุตรชายคนที่สองของนายอนันต์ ฉายแสง เป็นนักการเมืองในระดับท้องถิ่น ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ครั้งแรกในปี พ.ศ.2528 ในนาม "กลุ่มสุทิน-กลยุทธ" และได้รับเลือกตั้งให้เป็นเทศมนตรีฝ่ายการศึกษา ต่อมาในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2533 ลงสมัครในกลุ่มเดิมและได้รับเลือกตั้งเข้ามาอีกครั้ง จนกระทั่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลทั่วประเทศปี พ.ศ.2538 ตัดสินใจตั้งกลุ่มใหม่ โดยใช้ชื่อ "กลุ่มรวมใจพัฒนา" และได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา⁸

2.4 **นายวุฒิพงศ์ ฉายแสง** บุตรชายคนที่สามของนายอนันต์ ฉายแสง ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พร้อมกับนายจตุรนต์ ฉายแสง พี่ชาย ตั้งแต่การเลือกตั้งในปี พ.ศ.2538 และ ปี พ.ศ.2539 แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ.2539

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล " ฉายแสง " เป็นลักษณะสืบทอดจากบิดา คือ นายอนันต์ ไปยังบุตรชายทั้งสามคน คือ นายจตุรนต์ นายกลยุทธ และนายวุฒิพงศ์ ฉายแสง โดยนายจตุรนต์ บุตรชายคนโต เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สืบต่อจากนายอนันต์ ในขณะที่นายกลยุทธ บุตรชายคนที่สอง สืบทอดการเมืองระดับท้องถิ่นจากนายอนันต์ ฉายแสงและนายวุฒิพงศ์ บุตรชายคนที่สาม เตรียมพร้อมในการสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไป นายจตุรนต์ ฉายแสง กล่าวถึงการสืบทอดเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล " ฉายแสง " ว่า

⁸ " กลยุทธ ฉายแสง นายกเล็กเมืองแปดริ้ว," ฐานสืบทอดอำนาจ 110 (1-7 มิถุนายน 2539) : 18.

“ ช่วงเดือนพฤษภาคม 2529 ระหว่างที่ผม (จาตุรนต์) กำลังทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกพอดีผมกลับมาเมืองไทย ซึ่งกำลังจะมีการเลือกตั้ง พ่อ (อนันต์) ที่เพิ่งพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการอุตสาหกรรม จึงชวนให้ผม (จาตุรนต์) ลงสมัครด้วยกัน ผมเองก็อยากจะเล่นการเมืองอยู่แล้ว เห็นว่ามันเป็นจังหวัดะ จึงตัดสินใจลงสมัครร่วมกับพ่อในนามพรรคประชาธิปัตย์ ตอนนั้นผมไม่ได้คิดว่า จะผ่านการเลือกตั้งเข้าไปได้ คิดว่าพ่อ (อนันต์) คงได้แน่นอน เพราะเป็น ส.ส.มาหลายสมัยและเป็นรัฐมนตรีมาแล้ว แต่มันก็เกิดความผิดพลาดขึ้นมา เพราะพ่อสอบตก ในขณะที่ผม (จาตุรนต์) ผ่านเข้ามาได้ ผมจึงไม่ได้กลับไปทำวิทยานิพนธ์ เพราะต้องสานงานทางการเมืองต่อจากพ่อ ครอบครัวผม เรียกได้ว่าเป็นครอบครัวนักการเมืองเลยก็ได้ เพราะนอกจากพ่อ (อนันต์) และผม (จาตุรนต์) แล้วน้องของผม (กลยุทธ) ก็เป็นนักการเมืองท้องถิ่นอยู่ หลายๆ ครั้ง พวกเราก็มักออกไปพบประชาชนพร้อมๆ กัน ผม (จาตุรนต์) และคนในครอบครัว คิดว่าจะทำงานการเมืองต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าประชาชนจะเลิกสนับสนุน เนื่องจากยังมีงานหลายอย่างที่ต่อสู้อเพื่อให้สังคมดีขึ้น รวมทั้งเพื่อสานต่องานการเมืองของครอบครัวให้ดำเนินต่อไป ”

7. ตระกูล “ ทุ่งทอง ” จังหวัดอุทัยธานี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล “ ทุ่งทอง ” เข้ามาสู่วงการเมือง โดยนายศิริ ทุ่งทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8 ตำบลตลุกคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2512 ในนามพรรคชาวนาชาวไร่ ซึ่งมีนายไพบูลย์ อารีชน ประธานกลุ่มชาวนาเป็นหัวหน้าพรรค นายสนิท ธนรักษ์ เป็นเลขาธิการพรรค มีนโยบายเน้นหนักในเรื่องการจัดสรรที่ดินทำกินให้ชาวนามีที่ดินเป็นของตนเอง ต่อมา นายศิริ ได้รับเลือกตั้งอีกครั้งในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2518 ในนามพรรคเกษตรสังคม แต่สอบตกในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2519 ซึ่งลงสมัครในนามพรรคธรรมสังคม ได้รับเลือกเป็นครั้งที่สาม ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2522 แต่ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2526 สอบตก ทั้งๆที่ลงสมัครคู่กับ พ.อ. พล เริงประเสริฐวิทย์ หัวหน้าพรรคสยามประชาธิปไตย ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2529 นายศิริ ได้ลงสมัครคู่กับนายไพโรจน์ ทุ่งทอง บุตรชาย ซึ่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดอุทัยธานี ในนามพรรคกิจสังคม แต่สอบตกทั้งสองคน หลังจากนั้นนาย

⁹ สัมภาษณ์ จาตุรนต์ ฉายแสง , สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดฉะเชิงเทรา, 17 สิงหาคม 2541.

ศิริไม่ได้รับเลือกตั้งอีก และยุติบทบาททางการเมือง ในขณะที่นายไพโรจน์ ทุ่งทอง บุตรชาย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในสังกัดพรรคพลังธรรม ในปี พ.ศ.2531

2. บุคคลในตระกูล " ทุ่งทอง " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

7.1 นายศิริ ทุ่งทอง เริ่มเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ก่อนที่จะได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุทัยธานี 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. 2512 ครั้งที่สองในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2518 และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สาม ในปี พ.ศ. 2522 หลังจากนั้นได้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกหลายครั้ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ

2.2 นายไพโรจน์ ทุ่งทอง บุตรชายนายศิริ เริ่มเล่นการเมืองครั้งแรกในระดับท้องถิ่น โดยได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ในปี พ.ศ. 2528 ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2529 พร้อมกับนายศิริ ทุ่งทอง บิดา แต่สอบตก ประสบความสำเร็จได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2531 ในสังกัดพรรคพลังธรรม

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมือง ของตระกูล " ทุ่งทอง " เป็นการสืบทอดจากบิดาคือ นายศิริ ทุ่งทอง มายังบุตรชาย คือ นายไพโรจน์ ทุ่งทอง โดยให้บุตรชายลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภาจังหวัด เพื่อปูพื้นฐานทางการเมือง ก่อนที่จะนำบุตรชายมาลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกัน โดยมุ่งหวังให้ฐานเสียงและคะแนนนิยม ที่มีต่อนายศิริ ทุ่งทอง บิดาสามารถน่านายไพโรจน์ ให้ได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ก่อนที่นายไพโรจน์จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2531 และนายศิริได้ยุติบทบาททางการเมือง

8. ตระกูล " เทียนทอง " จังหวัดสระแก้ว

1. พื้นฐานทางการเมือง

ก่อนที่ตระกูล "เทียนทอง" จะเข้าสู่วงการเมือง "เทียนทอง" เป็นตระกูลนักธุรกิจ ในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นเจ้าของกิจการ หจก. ส.เทียนทอง เป็นเอเยนต์จำหน่ายสุราทุกชนิดของอำเภอวัฒนานคร เป็นตัวแทนจำหน่ายน้ำมัน ปตท. (สามทหารเดิม) ในเขตอำเภอวัฒนานคร มี

กิจการรับเหมาก่อสร้าง งานก่อสร้างทาง ซึ่งขยายครอบคลุมจังหวัดปราจีนบุรีและใกล้เคียง หลังจากนั้นเข้าสู่ธุรกิจโรงโม่หินที่อำเภอวัฒนานคร รวมทั้งรับสัมปทานไม้จากประเทศกัมพูชา เริ่มเข้าสู่วงการเมือง โดยพลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้ร่วมก่อตั้งพรรคชาติไทยได้ชักชวนให้นายเสนาะ เทียนทอง บุตรชายคนโตของกำนันแสวง เทียนทอง ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ.2519 โดยลงสมัครรับเลือกตั้งในเขต 2 จังหวัดปราจีนบุรี และประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งครั้งแรก

จากนั้นเป็นต้นมา นายเสนาะ ได้เป็น ส.ส.เขต 1 ปราจีนบุรีมาตลอด จนกระทั่งมีการแยกออกมาเป็นจังหวัดสระแก้ว ขณะที่ในส่วนธุรกิจนั้น ได้โอนกิจการทั้งหมดของ หจก.ส.เทียนทอง ให้กับน้องชายคนเล็ก คือ นายพิเชษฐ เทียนทอง รับช่วงดำเนินกิจการต่อไป ร่วมกับนายวิทยา เทียนทอง น้องชายคนรอง ซึ่งขณะนั้นดำเนินกิจการสัมปทานไม้ในประเทศกัมพูชาอยู่ ก่อนจะมาเล่นการเมืองตามนายเสนาะ แล้วให้นายพิเชษฐ รับผิดชอบกิจการคนเดียว¹⁰ นายเสนาะเป็น ส.ส.มาแล้ว 9 สมัยติดต่อกัน ถือเป็นนักเก่าแก่ของพรรคชาติไทย อยู่กับพรรคชาติไทยมาตั้งแต่เลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ.2519 จนกระทั่ง ดำรงตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าพรรค จนกระทั่งในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 ได้ย้ายไปสังกัดพรรคความหวังใหม่และดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรค

นับตั้งแต่ ตระกูล "เทียนทอง" ได้ก้าวไปสู่วงการเมือง เส้นทางการเติบโตทางการเมืองของนายเสนาะกับธุรกิจในเครือ ส.เทียนทอง ก็เติบโตควบคู่กันอย่างแยกไม่ออก ปัจจุบันธุรกิจในเครือ ส.เทียนทอง ประกอบด้วย หจก.ส.เทียนทอง ที่ประกอบกิจการก่อนลงสมัครรับเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 มีธุรกิจ เอเยนต์จำหน่ายสุราแม่โขงและสุราขาว กิจการรับเหมาก่อสร้าง โดยเริ่มจากก่อสร้างอาคารราชการและรับเหมางานของกรมทางหลวงและกรมโยธาธิการ กิจการปั้มน้ำมัน ส.เทียนทอง โรงโม่หิน ส.เทียนทอง หลังจากนั้น ในวันที่ 1 ตุลาคม 2539 ได้เปลี่ยนชื่อ หจก.ส.เทียนทองมาเป็น หจก.เอสทีซี ซีวิล กรุ๊ป มีทุนจดทะเบียน 120 ล้านบาท มีนายพิเชษฐ เทียนทอง น้องชายนายเสนาะ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และนางอุไรวรรณ ภรรยา นายเสนาะ เป็นหุ้นส่วน

นอกจากนั้น ยังมีบริษัท พีทีเอ คอนสตรัคชั่น จำกัด จำหน่ายท่อคอนกรีต บริษัท สระแก้ว คอนกรีตโปรดักส์ จำกัด ผลิตและจำหน่ายคอนกรีตผสมเสร็จในจังหวัดสระแก้ว บริษัท โกลเด็นท์ เกต พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด โครงการพัฒนาที่ดินและโรงแรมที่อำเภออรัญประเทศ หจก.

¹⁰ "เครือข่ายและธุรกิจของตระกูลเทียนทอง." เนชั่น สดส์ปาดาร์ 4 (14-20 กรกฎาคม 2538) : 13.

เทียนทองอุตสาหกรรม จำกัด นายเบียร์คาร์ลสเบอร์ก บริษัท อัญคอนกรีต จำกัด และบริษัท เอส เอ็นที บิลด์ดิ้ง จำกัด โครงการโรงแรมที่อำเภอเมืองสระแก้ว ธุรกิจทั้งหมดในเครือ ได้มอบหมายให้นายฐานิสร์ เทียนทอง บุตรชายนายพิเชษฐ เทียนทอง น้องชายนายเสนาะเป็นผู้ดูแลทั้งหมด¹¹ และนายฐานิสต์ นับเป็นทายาททางการเมืองของนายเสนาะ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 พร้อมกับนายเสนาะ และนายวิทยา เทียนทอง ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสระแก้วทั้งสามคน เป็นบุคคลในตระกูล "เทียนทอง"

2. บุคคลในตระกูล " เทียนทอง " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายเสนาะ เทียนทอง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 9 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.ปราจีนบุรีครั้งแรกในปี พ.ศ.2519 ในสังกัดพรรคชาติไทย ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในปี พ.ศ.2519 เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปี พ.ศ.2520 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2522 ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2526 ครั้งที่สี่ ในปี พ.ศ.2529 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่แปด เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นจังหวัดใหม่แยกมาจากจังหวัดปราจีนบุรี ในปี พ.ศ.2538 การเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา นายเสนาะได้ลงสมัครในสังกัดพรรคชาติไทยมาตลอด จนมีตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรค จนกระทั่ง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 ได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่เก้า ในสังกัดพรรคความหวังใหม่และมีตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรค

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ.2529
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.2531
3. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ปี พ.ศ.2535
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ.2538
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.2539

2.2 นายวิทยา เทียนทอง น้องชายของนายเสนาะ ลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกับนายเสนาะ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2526 หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งทุกสมัย เป็น

¹¹ "เปิดปูม ส.เทียนทองแห่งวังน้ำเย็น โทมากับธุรกิจรับเหมาฯครบวงจร." ผู้จัดการรายวัน (14 ตุลาคม 2539) : 10.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว 7 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2529 ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่เจ็ด ในปี พ.ศ.2539

7.3 นายฐานิสร์ เทียนทอง บุตรชายนายพิเชษฐ เทียนทอง น้องชายคนสุดท้องของนายเสนาะ เทียนทอง และเป็นหลานนายเสนาะ นายฐานิสร์ ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ.2539 ขณะที่มีอายุ 27 ปี และมีตำแหน่งเป็นประธานหอการค้าจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นประธานหอการค้าที่มีอายุน้อยที่สุดในประเทศไทย นายฐานิสร์ ถูกวางตัวให้เป็นทายาททางการเมืองของตระกูล "เทียนทอง" มาตั้งแต่สมัยเรียนหนังสือ โดยมีภาระเป็นตัวแทนรับเรื่องร้องทุกข์ของ ส.ส.สระแก้ว ตั้งแต่นั้นอยู่กับจังหวัดปราจีนบุรี นายฐานิสร์ถูกปลูกฝังและเรียนรู้ ทางด้านการเมืองควบคู่ไปกับธุรกิจของครอบครัวมาตั้งแต่เด็ก¹²

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล "เทียนทอง" เป็นไปในลักษณะจากพี่ชาย คือ นายเสนาะ ไปยังน้องชาย คือ นายวิทยา เทียนทอง และจากอา คือ นายเสนาะ ไปยังหลานชาย คือ นายฐานิสร์ เทียนทอง โดยอาศัยฐานธุรกิจและฐานคะแนนเสียงทางการเมืองของตระกูล "เทียนทอง" เป็นการก้าวไปสู่การเมืองระดับประเทศ นายเสนาะ ได้กล่าวถึงการนำน้องชาย คือ นายวิทยา เทียนทอง มาสู่การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับการขยายเครือข่ายทางธุรกิจของตระกูล "เทียนทอง" ว่า

" หลังจากที่ผม (เสนาะ) ดึงน้องชาย (วิทยา) มาเล่นการเมือง และธุรกิจของ ส. เทียนทอง เริ่มเติบโตขึ้นตามลำดับ มีหลายคนที่คิดว่าผม (เสนาะ) กับน้องชาย (วิทยา) เล่นการเมืองเพื่อเอื้อต่อธุรกิจที่ตัวเองทำอยู่ แต่จริงๆแล้ว มันคนละเรื่องกันเลย ธุรกิจผมไม่ใช่ธุรกิจใหญ่โตที่ต้องใช้บารมีข่มขู่ เรื่องการสร้างทาง ธุรกิจของผมเป็นบริษัทรับเหมา ระดับหนึ่งของประเทศ จะสร้างทางผมก็ประมูลถูก และทำดีกว่าคนอื่น เพราะว่าเป็นบ้านผม ผมทำไม่ดีสีชาวบ้านจะได้ค่า ถ้าผมไม่ทำคนอื่นก็ทำ ราคากลางเขาก็กำหนดมา เราก็ไม่ได้ประมูลเกินราคาและยังลดให้อีก เราไม่เคยไม่แก่งแย่งงานใคร ผมผัดไหม ถึงไม่เล่นการเมืองก็ประมูลได้อยู่ดี แถมนะจะมั่งงานมากกว่านี้อีก ไม่รู้ก็สืบท่า"¹³

¹² "เปิดตัว ฐานิสร์ เทียนทอง ทายาทรุ่นที่ 2 ของเสนาะ." ผู้จัดการรายวัน (12-13 ตุลาคม 2539) : 14.

¹³ เอกชัย เหมินหา, ฝ่าอาณัติกรรณิการ์การเมือง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ 222, 2538), หน้า 49.

ในขณะที่ นายฐานิสร์ เทียนทอง หลานชายนายเสนาะ เทียนทอง ได้กล่าวถึงการมาเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล " เทียนทอง " ว่า

" ผม (ฐานิสร์) ได้รับการปลูกฝังให้สนใจการเมืองมาตั้งแต่เล็กๆ เวลาที่อาผมทั้งสองคน (เสนาะและวิทยา) ลงพื้นที่หาเสียง ก็จะไปติดตามไปช่วยบ่อยๆจนคุ้นเคย เมื่อ 2-3 สมัยที่แล้ว ลงพื้นที่แทนอาเสนาะ ตลอด ชาวบ้านก็ตอบรับและสนับสนุนให้เล่นการเมือง ซึ่งการเล่นการเมืองผม (ฐานิสร์) ยอมรับว่า อาศัยบารมีอาเสนาะ ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีกว่าคนอื่น ที่เกิดในตระกูลเทียนทอง¹⁴ "

การประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งของตระกูล "เทียนทอง" ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 ปรากฏว่า ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นอันดับ 1 , 2 และ 3 ของประเทศ โดยนายเสนาะได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียง 258,370 คะแนน นายฐานิสร์ ได้ 248,271 คะแนน และนายวิทยา ได้ 244,887 คะแนน ทั้งห้าอันดับ 4 คือ นายอัศวิน อภัยวงศ์ จากพรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้เพียง 20,084 คะแนน ซึ่งแสดงถึงความนิยมของประชาชนจังหวัดสระแก้ว ที่มีต่อบุคคลในตระกูล "เทียนทอง" เป็นอย่างดี

9. ตระกูล " ประเสริฐสุวรรณ " จังหวัดสุพรรณบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล " ประเสริฐสุวรรณ " เริ่มเข้าสู่วงการเมืองโดยนายบุญเชื้อ ประเสริฐสุวรรณ นายทหารผ่านศึกยศสิบเอกและเปิดคลินิกส่วนตัวรักษาโรคชื่อ "วิริยะการแพทย์" ที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุพรรณบุรี ในปี พ.ศ.2498 และได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาจังหวัด 3 สมัย ในปี พ.ศ.2503 , พ.ศ.2508 และ พ.ศ.2514 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม 2500 ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2512 ในสังกัดพรรคสหประชาไทย ของจอมพลถนอม กิตติขจร ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2518 ในสังกัดพรรคธรรมสังคม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 ได้ชักชวนให้นายบรรหาร ศิลปอาชา มาลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดสุพรรณบุรี และลงสมัครในพรรคชาติไทย ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า นายบุญเชื้อ สอดตกเป็นครั้งแรก ในขณะที่นายบรรหาร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก

¹⁴ สัมภาษณ์ ฐานิสร์ เทียนทอง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสระแก้ว, 5 พฤศจิกายน 2540.

นายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ ได้รับเลือกตั้ง เป็นครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2522 และได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แทน พันตำรวจเอกกฤษ สังขทรัพย์ ซึ่งประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต เนื่องจากเฮลิคอปเตอร์ตกที่ดอยอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับเลือกตั้งครั้งที่ห้า ในปี พ.ศ.2526 พร้อมกับนายบรรหาร ศิลปอาชา และนาย ชุมพล ศิลปอาชา ในสังกัดพรรคชาติไทย และได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน 3 คน นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ได้รับเลือกตั้งครั้งที่หก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 และได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และได้รับเลือกเป็นรองนายกรัฐมนตรี

ในปี พ.ศ.2534 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่เก้า ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 และได้รับเลือกเป็นประธานคณะกรรมการพรรค ร่วมฝ่ายค้าน ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สิบ ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2538 และได้รับการแต่งตั้งให้เป็น ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร จนกระทั่งมีการยุบสภาในปี พ.ศ.2539 นายบุญเอื้อ ได้ประกาศอำลาชีวิตทางการเมือง แม้ว่าประชาชนในจังหวัดจะขอร้องให้ลงสมัครอีกครั้ง แต่นาย บุญเอื้อ ระบุว่าต้องการเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ และยืนยันว่า "ผมรู้จักคำว่าพอ"¹⁵ และได้ให้บุตร ชายคนที่ 4 คือ นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ เป็นทายาททางการเมืองแทน นายบุญเอื้อ ได้รับ พระราชทานยศ "พลตรี" เป็นกรณีพิเศษ ในวันที่ 31 มกราคม 2540

2. บุคคลในตระกูล " ประเสริฐสุวรรณ " ที่เกี่ยวข้องกับวงการเมือง

2.1 นายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 สมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มเข้าสู่วงการเมืองครั้งแรกในการเมืองระดับท้องถิ่น ได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัด ในปี พ.ศ.2498 และได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสภาจังหวัด 3 สมัย ได้รับ เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2500 ครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2512 ครั้งที่ สาม ในปี พ.ศ.2518 สอบตกครั้งแรกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สี่ ในปี พ.ศ.2522 ครั้งที่ห้า ในปี พ.ศ.2526 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2529 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือก ตั้งปี พ.ศ.2531 ครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่เก้า ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 25.5 และครั้งที่สิบ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 ก่อนที่จะยุติบทบาททางการเมือง

¹⁵ ณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ . ชีวประวัติและผลงาน พลตรี บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ อดีตประธานรัฐ สภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร รองนายกรัฐมนตรี. หนังสือที่ระลึก เนื่องในโอกาสมีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ พระราชทานยศทหาร "พลตรี" และวันคล้ายวันเกิดอายุ 78 ปี พลตรีบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ วันที่ 13 เมษายน 2540, หน้า 49.

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ.2524
2. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2531
3. รองนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2534
4. ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ.2538

2.2 นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ บุตรชายคนที่ 4 ของนายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์ จากสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้น เริ่มเข้าสู่วงการเมืองโดยติดตามนายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ ตลอด ในปี พ.ศ.2533 เป็นเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี หลังจากนั้นเป็นที่ปรึกษารองประธานสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2535 และเป็นที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2538 จนกระทั่งนายบุญเอื้อ ยุติบทบาททางการเมือง นายณัฐวุฒิ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งแทน และได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2539

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล “ประเสริฐสุวรรณ” เป็นการสืบทอดจากบิดา คือ นายบุญเอื้อ มายังบุตรชายคนที่ 4 คือ นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ โดยนายณัฐวุฒิ ได้ติดตามและเรียนรู้ทางการเมืองจากบิดามาตั้งแต่ปี 2533 และเมื่อนายบุญเอื้อ ยุติบทบาททางการเมือง นายณัฐวุฒิ จึงเป็นทายาททางการเมือง นายบุญเอื้อ กล่าวถึงการตัดสินใจให้นายณัฐวุฒิ เป็นทายาททางการเมือง ว่า

“ ก่อนที่ผม (บุญเอื้อ) จะเลิกเล่นการเมือง ได้วางทายาททางการเมืองไว้แล้ว คือ นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ บุตรชาย ซึ่งเป็นข้าราชการอยู่ การเลือกตั้ง 3 ครั้งที่ผ่านมา ก็ให้ลูกชาย (ณัฐวุฒิ) ลงพื้นที่ช่วยเหลือตลอด คิดว่าทุกฝ่ายคงยอมรับได้ คนที่จะเข้ามาสู่เวทีการเมือง ต้องมีความพร้อม 3 อย่าง คือ ฐานะมั่นคงช่วยตัวเองได้ มีความรู้ความสามารถ และมีความพร้อมที่จะเสียสละอุทิศตัวเพื่อสังคมจริงๆ หากขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็เป็นเตี้ยอุ่มค่อม ช่วยตัวเองไม่ได้ และคงช่วยคนอื่นไม่ได้ แต่ลูกชายผมคนนี้ (ณัฐวุฒิ) มีพร้อมสมบูรณ์ทั้ง 3 อย่าง และจะเป็นตัวแทนผมต่อไปได้ดี¹⁶ ”

¹⁶ ข่าวสด (3 มกราคม 2539) : 3.

ส่วนนายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ กล่าวถึงการเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล "ประเสริฐสุวรรณ" ว่า

“ พ่อ (บุญเชื้อ) ไม่ได้บังคับหรือผลักดันให้ใครในครอบครัวมาเป็นทายาททางการเมือง เป็นความสนใจของแต่ละคน ผม (ณัฐวุฒิ) คลุกคลีกับการเมืองมาตั้งแต่เด็กๆ เพราะพ่อ (บุญเชื้อ) เป็น ส.ส.มากกว่า 30 ปี ก็ช่วยเหลือพ่อ ทำทุกอย่าง ตั้งแต่ช่วยเขียนป้ายหาเสียง ในครอบครัวสนใจการเมืองกันทั้งหมด เมื่อคลุกคลีกับชาวบ้านก็เห็นความเดือดร้อน การถูกเอาเปรียบ การเป็นนักการเมืองต่อจากพ่อ (บุญเชื้อ) นั้นเป็นเรื่องยาก ที่จะทำให้ได้ดี เพราะเมื่อพ่อทำดี ทำเพื่อพื้นที่มาเป็นอย่างดี เมื่อผม (ณัฐวุฒิ) มาเป็นต่อ และมีนามสกุล "ประเสริฐสุวรรณ" ก็ต้องรักษาความดีที่พ่อทำเอาไว้ต่อไป และต้องทำให้มากขึ้นด้วย¹⁷ ”

การสร้างทายาททางการเมืองของนายบุญเชื้อ ประเสริฐสุวรรณ เริ่มด้วยการให้บุตรชาย คือ นายณัฐวุฒิ เข้าไปทำงานในพื้นที่ คลุกคลีกับชาวบ้าน เพื่อให้ประชาชนได้รู้จัก รวมทั้งช่วยเหลือและติดตามการทำงานเพื่อเรียนรู้งานทางการเมือง ประกอบกับ การร่วมทีมกับนายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย ในการเลือกตั้งที่จังหวัดสุพรรณบุรี ทำให้นายณัฐวุฒิ ได้รับเลือกตั้ง และเป็นทายาททางการเมืองของนายบุญเชื้อ ประเสริฐสุวรรณ ต่อไป

10. ตระกูล “ พลบุตร ” จังหวัดเพชรบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล “ พลบุตร ” เป็นตระกูลเก่าแก่และมีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี และเป็นญาติกับตระกูล “ อังกินันท์ ” เนื่องจากนายเพิ่มพล พลบุตร เป็นบุตรของขุนศักดิ์ตรุณจิตร์ กับนางเพ็ญ อังกินันท์ เริ่มเข้าสู่การเมือง โดยนายเพิ่มพล พลบุตร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรี ติดต่อกันมากกว่า 30 ปี และได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี ในขณะที่บุตรชาย คือ นายอลงกรณ์ พลบุตร ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ แต่สอบตก ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในวันที่ 13 กันยายน 2535 และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2538

¹⁷ สัมภาษณ์ ณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี, 17 เมษายน 2541.

ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ.2538 นายอลงกรณ์ พลบุตร ได้แต่งงาน กับ น.ส.คมคาย เฟื่องประยูร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดจันทบุรี สังกัดพรรคชาติพัฒนา จนกลายเป็นคู่สามี-ภรรยา คู่แรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่แต่งงานกัน ในขณะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนละจังหวัดกัน ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 นางคมคาย พลบุตร ยังคงได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดจันทบุรี ครั้งที่สอง แต่ย้ายมาสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ในขณะที่นายอลงกรณ์ พลบุตร ลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดเพชรบุรี ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ แต่สอบตก ได้เพียงอันดับ 4 ไม่ได้รับเลือกตั้ง

2. บุคคลในตระกูล " พลบุตร " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายเพิ่มพล พลบุตร เป็นนักการเมืองในระดับท้องถิ่น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรีมานานกว่า 30 ปี และดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเพชรบุรี เคยลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 ในสังกัดพรรคกิจประชาคม แต่สอบตก ไม่ได้รับเลือกตั้ง ได้เพียงอันดับ 5 ได้เพียง 26,709 คะแนน

2.2 นายอลงกรณ์ พลบุตร บุตรชายนายเพิ่มพล พลบุตร ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ แต่สอบตก ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 ได้คะแนนเสียงเป็นอันดับ 1 ของจังหวัด ด้วยคะแนน 102,377 คะแนน และในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยนี้ นายอลงกรณ์ ได้แต่งงานกับ นางสาวคมคาย เฟื่องประยูร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดจันทบุรี พรรคชาติพัฒนา และได้กลายเป็นคู่สามี-ภรรยา ที่แต่งงานกัน ขณะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อมกัน แต่คนละจังหวัด ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2539 นายอลงกรณ์ พลบุตร สอบตก ได้อันดับ 4 ในการเลือกตั้ง แต่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการส่วนตัวนายชวน หลีกภัย ขณะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ.2540

2.3 นางคมคาย (เฟื่องประยูร) พลบุตร ภรรยา นายอลงกรณ์ พลบุตร เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดจันทบุรี นางคมคาย เป็นบุตรของนายสนิท เฟื่องประยูร สมาชิกสภาจังหวัดจันทบุรี เขตอำเภอท่าใหม่ และเป็นรองประธานสภาจังหวัด นายสนิท เคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2529 แต่สอบตก ได้เพียงอันดับ 4 ไม่ได้รับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 น.ส.คมคาย เฟื่องประยูร บุตรสาวนายสนิท ได้ลงสมัคร

รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดจันทบุรี ครั้งแรก ขณะมีอายุได้ 27 ปี และได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติพัฒนา และได้แต่งงานกับนายอลงกรณ์ พลบุตร ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ หลังจากนั้น ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 ได้ย้ายไปสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ตามนายอลงกรณ์ สามี และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สอง ที่จังหวัดจันทบุรี ในขณะที่นายอลงกรณ์ ลงสมัครที่จังหวัดเพชรบุรี แต่สอบตก

2.4 นายอรรถพร พลบุตร พี่ชายนายอลงกรณ์ เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรี เคยลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พร้อมนายอลงกรณ์ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 แต่ได้คะแนนเป็นอันดับ 7

2.5 น.ส.อวยพร พลบุตร น้องสาวนายอลงกรณ์ และบุตรนายเพิ่มพล พลบุตร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรี

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล "พลบุตร" เป็นการสืบทอดในลักษณะจากสามี คือ นายอลงกรณ์ ไปยังภรรยา คือ นางคมคาย พลบุตร เป็นคู่สามี-ภรรยา ที่เป็นนักการเมืองที่แตกต่างจากสามี-ภรรยา ของตระกูลการเมืองอื่นๆ เนื่องจากเป็นสามี-ภรรยา คู่แรกของประเทศไทย ที่แต่งงานกันระหว่างเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อมกัน อยู่ต่างพรรคการเมืองกัน และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนละจังหวัดกัน มีฐานคะแนนเสียงต่างกัน นางคมคาย (เฟื่องประยูร) พลบุตร กล่าวถึง การเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล "พลบุตร" ว่า

" คู่ของเรา ไม่เหมือน ส.ส.ที่เป็นสามี-ภรรยาคู่ใดในสภาผู้แทนราษฎร คู่อื่นอาจจะ เป็นรักษารฐานอำนาจ ฐานคะแนนเสียงในพื้นที่ หรือสานต่อทางการเมืองต่อไป แต่คู่ของเรา เป็นคู่แรก ที่ต่างคนต่างมา และมาเจอกันในสภา มาจากคนละจังหวัด ดิฉัน (คมคาย) เป็น ส.ส.จันทบุรี ในขณะที่สามี (อลงกรณ์) เป็น ส.ส.เพชรบุรี ฐานเสียงก็คนละฐาน ดิฉัน (คมคาย) สืบทอดการเมืองต่อจากคุณพ่อ (สนิท เฟื่องประยูร) ท่านเป็น ส.จ.อยู่ที่จันทบุรี เคยสมัคร ส.ส.แต่ไม่ได้ มีฐานคะแนนเสียงอยู่แล้ว เมื่อคุณพ่อมีปัญหาลงสมัคร ส.ส.ในปี 2538 ไม่ได้ ดิฉันก็ลงสมัครแทนและได้รับเลือกตั้ง และมาเจอกับสามี (อลงกรณ์) ในสภา และในอนาคต ดิฉัน (คมคาย) ก็คงไม่ย้ายไปสมัคร ส.ส.ที่จังหวัดเพชรบุรี ตาม

สามี แน่นอน เช่นเดียวกับสามี แม้เขาจะสอบตกที่จังหวัดเพชรบุรี ก็ไม่ย้ายมาสมัครที่ จันทบุรี แน่นอน เพราะเรามีที่มาต่างกัน ฐานเสียงก็ต่างกัน¹⁸ "

การสืบทอดทายาททางการเมือง "พลบุตร" ค่อนข้างแตกต่างจากคู่สามี-ภรรยา คู่ อื่นๆ อย่างไรก็ตาม ในอนาคต นางคมคาย ระบุว่า อยากจะให้บุตรชายและบุตรสาว มาสานต่อ ทางการเมืองต่อไป ทั้งนี้เชื่อว่า เมื่อบุตรชายและบุตรสาวเติบโตขึ้นมา และได้เห็นการทำงานทาง การเมืองของบิดาและมารดา คงจะมีความสนใจการเมือง และจะสานต่อสืบทอดอุดมการณ์ทาง การเมืองของตระกูล "พลบุตร" ต่อไป

11. ตระกูล " พื้งเจียม " จังหวัดกำแพงเพชร

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล " พื้งเจียม " มีพื้นฐานธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และเป็นนักธุรกิจที่มีบทบาท มากในอำเภอขาณุวรลักษบุรี เริ่มสู่วงการเมือง โดยนายเสนาะ พื้งเจียม ลงสมัครรับเลือกตั้งและ ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกำแพงเพชร 5 สมัย ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับ เลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2518 ครั้งที่สองในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 จนกระทั่งการ เลือกตั้งในปี พ.ศ.2522 จังหวัดกำแพงเพชร มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มได้ 1 คน และแบ่งเขต การเลือกตั้งเป็น 2 เขต นายเสนาะ จึงนำน้องชาย คือ นายเสนอ พื้งเจียม ซึ่งเป็นสมาชิกสภา จังหวัดกำแพงเพชร เขตอำเภอขาณุวรลักษบุรี มาลงสมัครคู่กัน และได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน ในปี 2522 และในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2526 ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 ทั้งนายเสนาะ และ นายเสนอ ต่างสอบตกทั้งสองคน โดยนายเสนาะได้อันดับ 4 ส่วนนายเสนอ ได้อันดับ 5 ได้คะแนนเพียง 23,186 คะแนน จนกระทั่งในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 ทั้งสองคนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้ แทนราษฎรอีกครั้ง หลังจากนั้น ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งอีก และยุติบทบาททางการเมือง ทั้งสองคน

2. บุคคลในตระกูล " พื้งเจียม " ที่เกี่ยวข้องกับวงการเมือง

2.1 นายเสนาะ พื้งเจียม เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย ใน สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ เพียงพรรคการเมืองเดียว ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งปี 2518

¹⁸ สัมภาษณ์ คมคาย พลบุตร, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดจันทบุรี, 27 กันยายน 2541.

ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 ครั้งที่สี่ ในปี พ.ศ.2526 สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 ได้กลับมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้ง เป็นครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 หลังจากนั้น ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งและยุติบทบาททางการเมือง เคยดำรงตำแหน่งเป็น รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2528

2.2 นายเสนอ พึ่งเจียม น้องชายนายเสนาะ เริ่มเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดกำแพงเพชรในปี พ.ศ.2518 จนกระทั่งในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พร้อมกับพี่ชาย คือ นายเสนาะ และได้รับเลือกตั้งพร้อมกันเป็นครั้งแรก ได้รับเลือกตั้งพร้อมกันครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2526 และsobตกพร้อมกันในปี พ.ศ.2529 และได้กลับมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งพร้อมกัน ในปี พ.ศ.2531 หลังจากนั้นไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งและยุติบทบาททางการเมือง ในทางการเมืองเคยดำรงตำแหน่ง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล "พึ่งเจียม" เป็นการสืบทอดจากพี่ชาย คือ นายเสนาะ ไปยังน้องชาย คือ นายเสนอ พึ่งเจียม โดยการให้น้องชายมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นก่อน หลังจากนั้น ได้นำนายเสนอ มาลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกับนายเสนาะ พี่ชาย ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน เป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้งนายเสนาะและนายเสนอ ต่างทำงานทางการเมืองร่วมกันมาตลอด โดยลงสมัครพรรคเดียวกัน คือ พรรคประชาธิปัตย์ ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเดียวกัน คือ ในเขตเลือกตั้งที่ 2 ได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน และsobตกพร้อมกัน

12. ตระกูล "รัตนเสถียร" จังหวัดนนทบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล "รัตนเสถียร" เริ่มเข้าสู่วงการเมืองในระดับท้องถิ่น โดย ร.อ.ชะโลม รัตนเสถียร นายทหารนอกราชการ ลาออกจากงานประจำที่ธนาคาร กรุงเทพพาณิชย์การ มาลงสมัครและได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี ในปี พ.ศ.2509 และได้เป็นสมาชิกสภาจังหวัดในปี พ.ศ.2510 เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองนนทบุรี ในปี พ.ศ.2512 หลังจากนั้นได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2516 ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในสังกัดพรรคธรรมสังคม แต่sobตก ได้คะแนน 19,332 คะแนน จน

การเลือกตั้งในปี พ.ศ.2519 ย้ายมาสังกัดพรรคกิจสังคม และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก ด้วยคะแนนเสียงเป็นอันดับ 1 ด้วยคะแนน 24,958 คะแนน และได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปฯ ในปี พ.ศ.2520 ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีก 3 สมัยติดต่อกัน ในปี พ.ศ.2522 ในสังกัดพรรคกิจสังคม ปี พ.ศ.2526 และปี พ.ศ.2529 ในสังกัดพรรคประชากรไทย จนกระทั่ง ร.อ.ชะโลม มีปัญหาด้านสุขภาพ จึงยุติบทบาททางการเมือง

ในขณะที่ นายอุดมเดช รัตนเสถียร บุตรชายคนโตของ ร.อ.ชะโลม มีความสนใจทางการเมืองและได้ลาออกจากราชการประจำที่ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขานนทบุรี มาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 และได้รับเลือกตั้ง 3 สมัยติดต่อกัน ในสังกัดพรรคพลังธรรม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 ได้ย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่ แต่สอบตก ได้คะแนนมาเป็นอันดับ 4 ได้ 37,532 คะแนน และไม่ได้รับเลือกตั้ง

2. บุคคลในตระกูล " รัตนเสถียร " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 ร.อ.ชะโลม รัตนเสถียร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนนทบุรี 4 สมัย เริ่มเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่นก่อน เป็นสมาชิกสภาเทศบาลนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองนนทบุรี สมาชิกสภาจังหวัด และได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ.2519 ครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2522 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2526 และครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 ในสังกัดพรรคประชากรไทย หลังจากนั้น มีปัญหาด้านสุขภาพ และยุติบทบาททางการเมือง

2.2 นายอุดมเดช รัตนเสถียร บุตรชายคนโตของ ร.อ.ชะโลม ลงสมัครรับเลือกตั้งและได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อจาก ร.อ.ชะโลม รัตนเสถียร ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ในสังกัดพรรคพลังธรรม ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 ในสังกัดพรรคพลังธรรม จนการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2539 ได้ย้ายมาลงสมัครในสังกัดพรรคความหวังใหม่ แต่สอบตก

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล " รัตนเสถียร " เป็นการสืบทอดจากบิดา คือ ร.อ.ชะโลม ไปยังบุตรชายคนโต คือ นายอุดมเดช รัตนเสถียร ซึ่ง ร.อ.ชะโลม ระบุว่า ไม่ได้

เป็นผู้สนับสนุนและไม่ได้เตรียมให้นายอุดมเดช มาสานต่อทางการเมืองของตระกูลแต่อย่างใด และกล่าวถึง การที่นายอุดมเดช มาเป็นทายาททางการเมือง ว่า

“ ผม (ร.อ.ชะโลม) ไม่ให้ลูก (อุดมเดช) ลงสมัคร ส.ส. และไม่สนับสนุนด้วย ผมไม่ได้เตรียมอะไรไว้เพื่อให้เขา (อุดมเดช) มาเป็น ส.ส. อยากให้ทำธุรกิจมากกว่า เพราะเป็น ส.ส.แล้วเหนื่อย ต้องเอาใจคนทั้งบ้านทั้งเมือง ไม่มีเวลาให้ครอบครัว แต่ใจของเขา (อุดมเดช) นั้นรักการเมือง และสนใจการเมือง คิดอยากลงสมัครเอง บอกว่าอยากมาสานต่องานการเมืองจากพ่อที่ค้างค้ำอยู่ ผมก็ไม่ได้ช่วยลูกหาเสียง เขาทำของเขาเองทุกอย่าง ตั้งแต่ลูก (อุดมเดช) ยังเล็ก ผมก็ไม่เคยพาไปลงพื้นที่ ไปคลุกคลีชาวบ้าน เขาเห็นแต่ว่า พ่อออกจากบ้านแต่เช้าและกลับบ้านดึกทุกวันเท่านั้น พอลูกมาเป็นส.ส.แล้ว รู้สึกเห็นใจมาก เพราะเหน็ดเหนื่อย ไม่ค่อยได้พักผ่อน แต่ดูไปดูมา ผมว่า ลูกเก่งกว่าผมเสียอีก ทั้งการพูดจา การทำงาน แถมเวลาออกงาน ยังร้องเพลงได้อีก ซึ่งผมทำไม่ได้¹⁹ ”

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล “รัตนเสถียร” แตกต่างจากตระกูลการเมืองอื่นๆ ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนและเตรียมพร้อมให้เป็นทายาททางการเมือง แต่นายอุดมเดช ได้ตัดสินใจที่จะสานต่องานทางการเมืองเอง เนื่องจากเห็นว่า ครอบครัวได้ช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่มาตลอด และชาวบ้านยังคงมาขอความช่วยเหลืออยู่เสมอ ดังนั้น จึงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล “รัตนเสถียร” ต่อไป

13. ตระกูล “ ศิลปอาชา ” จังหวัดสุพรรณบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล “ศิลปอาชา” เป็นตระกูลนักธุรกิจที่ก้าวมาสู่เส้นทางการเมือง และประสบความสำเร็จจนถึงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เริ่มเข้าสู่วงการเมือง โดยนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสุพรรณบุรีในปี พ.ศ.2517 หลังจากนั้นได้รับการเลือกเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2517 และได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิก ปี พ.ศ.2518 ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในปี พ.ศ.2519 และได้รับเลือกเป็นอันดับ 1 พร้อมกับได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อมีการปฏิ

¹⁹ สัมภาษณ์ ร.อ.ชะโลม รัตนเสถียร, 28 พฤศจิกายน 2541.

รูปการปกครองแผ่นดิน ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2521 ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 นายบรรหาร ไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญปี 2521 ได้กำหนดไว้ว่า บุตรคนต่างด้าวที่ไม่ได้เกิดในประเทศไทยจะต้องจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจึงจะสมัคร ส.ส.ได้²⁰ แต่นายบรรหาร ได้ส่งน้องชาย คือ นายชุมพล ศิลปอาชา ลงสมัครแทนในนามพรรคชาติไทย และนายบรรหารได้มีส่วนผลักดันอย่างมากจนนายชุมพล ได้รับเลือกตั้งและได้คะแนนเป็นอันดับ 1 เช่นเดียวกับนายบรรหาร

ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2526 นายบรรหาร ได้กลับมาลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง พร้อมกับน้องชาย คือ นายชุมพล ศิลปอาชา และนายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ ในสังกัดพรรคชาติไทย ซึ่งทั้ง 3 คน ได้รับเลือกตั้งพร้อมกันติดต่อกัน 6 สมัยจนกระทั่งนายบุญเอื้อ ยุติบทบาททางการเมืองและได้ส่งนายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ บุตรชาย ลงสมัครรับเลือกตั้งในทีมนายบรรหารแทน ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 จังหวัดสุพรรณบุรี มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มได้อีก 1 คน จาก 5 คน เป็น 6 คน นายบรรหารได้ส่ง น.ส.กัญญา ศิลปอาชา บุตรสาวคนโต ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท สยามอิกซี จำกัด²¹ ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 2 และได้รับเลือกตั้งเช่นเดียวกับนายบรรหาร บิดา และนายชุมพล ศิลปอาชา ซึ่งเป็นอา นายบรรหาร นำเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อการเมืองไทยค่อนข้างมากนับตั้งแต่เข้ามาสู่วงการเมือง โดยดำรงตำแหน่ง เป็นเลขาธิการ พรรคชาติไทย มานานกว่า 15 ปี และเป็นหัวหน้าพรรคชาติไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2537

2. บุคคลในตระกูล " ศิลปอาชา " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายบรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรีและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี 8 สมัย ได้รับเลือกตั้งเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดทุกครั้งและหลายครั้งได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนสูงสุดของประเทศ เริ่มเข้าสู่วงการเมืองในระดับท้องถิ่นในปี พ.ศ.2517 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี และได้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปีเดียวกัน ปี พ.ศ.2519 เป็นวุฒิสมาชิก ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในปี พ.ศ.2519 ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 ไม่ได้ลงสมัคร ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สองในปี พ.ศ.2526 ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2529 ครั้งที่สี่ในปี พ.ศ.2531 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่เจ็ด ในปี พ.ศ.2538 และครั้ง

²⁰ สาริต วิบุรุษ, แกะรอยนักการเมืองไทย. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิศรุต, 2539), หน้า 81.

²¹ คมเดือน เจริญรสฟ้า, ชีวประวัติและทัศนะ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ 21 ของไทย. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สร้อยทอง, 2538), หน้า 150.

ที่แปด ในปี พ.ศ.2539 นายบรรหาร อยู่ในสังกัดพรรคชาติไทยมานับตั้งแต่การเลือกตั้งในปี พ.ศ.2519 จนกระทั่งได้รับเลือกเป็นเลขาธิการพรรคแทน พลตรี ศิริ ศิริโยธิน ที่ถึงแก่อนิจกรรม และได้เป็นหัวหน้าพรรคชาติไทย แทน พล.ต.อ.ประมาณ อติเรกสาร ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2537

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2519
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ.2523
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ปี พ.ศ.2529
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2531
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.2533
6. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปี พ.ศ.2533
7. นายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2538

2.2 นายชุมพล ศิลปอาชา น้องชายนายบรรหาร ศิลปอาชา ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในปี พ.ศ.2522 แทนนายบรรหาร ศิลปอาชาที่ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ หลังจากนั้น ได้รับเลือกตั้งทุกสมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2526 ครั้งที่สาม ปี พ.ศ.2529 ครั้งที่สี่ ปี พ.ศ.2531 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่หก ในวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่เจ็ด ในปี พ.ศ.2538 และครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 จนกระทั่งในปี พ.ศ.2541 ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และลาออกจากพรรคชาติไทย โดยอ้างเหตุผลด้านสุขภาพ

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ปี พ.ศ.2523
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ปี พ.ศ.2524
3. รองประธานสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ.2529 , 2535
4. ประธานที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2534
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ.2540

2.3 น.ส.กัญจนา ศิลปอาชา บุตรสาวนายบรรหาร ศิลปอาชา จบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจจากสหรัฐอเมริกา และทำงานด้านธุรกิจของครอบครัวมาตลอด จนกระทั่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี เขต 2 ในปี 2538 และปี 2539

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล “ศิลปอาชา” เป็นการสืบทอดจากพี่ชาย คือ นายบรรหาร ศิลปอาชา มายังน้องชาย คือ นายชุมพล ศิลปอาชา และจากบิดา คือ นายบรรหาร มายัง บุตรสาว คือ น.ส.กัญจนา ศิลปอาชา โดยนายบรรหาร ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาก่อนในปี พ.ศ.2519 ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 ได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2521 กำหนดให้บุตรต่างด้าวที่ไม่ได้เกิดในประเทศไทย จะต้องจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจึงจะลงสมัครได้ นายบรรหาร จึงให้นายชุมพล ศิลปอาชา น้องชาย มาลงสมัครแทน นายชุมพล ศิลปอาชา กล่าวถึง การเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล “ศิลปอาชา” ว่า

“ ผม (ชุมพล) ไม่ได้ตัดสินใจลงสมัครเอง ไม่อยากลงสมัคร และไม่อยากจะออกจากงานอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่พี่ชาย (บรรหาร) เป็นคนดึงมาลง พาไปหาเสียง ลงพื้นที่ด้วยกัน พาไปแนะนำกับชาวบ้าน ด้วยความมุ่งหวังให้มีตัวแทนพี่ชาย (บรรหาร) ที่ลงสมัครไม่ได้ อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งเพื่อไม่ให้ฐานคะแนนเสียงเสียไป และให้เกิดความต่อเนื่อง หากวันหลังพี่ (บรรหาร) จะกลับไปลงสมัครอีก ซึ่งไม่ใช่การสานต่ออุดมการณ์ทางการเมืองอะไร ไม่ใช่ เป็นเรื่องความต้องการ “ คักดีศรี ” มากกว่า เพราะพี่ (บรรหาร) ถูก พล.อ.เกรียงศักดิ์ (ชมนันทน์) และคุณสมภพ (โหดระกิตย์) ออกกฎหมายห้ามลงสมัคร เพื่อแก้ปัญหา ก็เอาผม (ชุมพล) มาลงชั่วคราว เพื่อหาทางแก้ปัญหา ไม่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์อะไรทั้งสิ้น²² ”

ในขณะที่ น.ส.กัญจนา ศิลปอาชา บุตรสาว นายบรรหาร ศิลปอาชา กล่าวถึงการเข้ามาสู่วงการเมืองและเป็นทายาททางการเมือง ว่า

“ ไม่เคยคิดว่าจะต้องเข้ามามีบทบาททางการเมือง แม้ว่าจะมีพ่อ (บรรหาร) และอา (ชุมพล) เป็นนักการเมือง ไม่เคยคิดเล่นการเมือง เพราะทำงานด้านธุรกิจมาตลอด จนกระทั่งพ่อ (บรรหาร) มีปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคลที่จะลงสมัครในพื้นที่เขต 2 จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มี ส.ส.เพิ่มได้อีก 1 คน ก็เรียกให้มาลงสมัคร ตอนก่อนลงสมัครก็ยังไม่เกี่ยวข้องต่างประเทศอยู่เลย ไม่รู้ตัวมาก่อน เมื่อทุกคนให้โอกาส รวมทั้งเป็นการช่วยเหลือ (พ่อ) ก็

²² สัมภาษณ์ ชุมพล ศิลปอาชา, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี, 19 กุมภาพันธ์ 2541.

ตัดสินใจไม่นาน และได้เป็น ส.ส. มีคนพูดกันมากเหมือนกันว่า ได้เป็น ส.ส. เพราะบารมีพ่อ (บรรหาร) ก็ไม่ได้ปฏิเสธใครและยอมรับ เพราะเป็นความจริงและภูมิใจด้วยซ้ำ เพราะพ่อทำความดีในพื้นที่ไว้มาก เวลาลงเล่นการเมืองจึงไม่เหนื่อยมาก ถ้าจะให้พูดตรงๆ ก็คือการลงเล่นการเมือง ไม่ได้เป็นเรื่องอุดมการณ์ หรือเพื่อสานต่ออะไรทั้งนั้น แต่เพื่อแก้ปัญหาให้พ่อมากกว่า และเมื่อถึงเวลาที่น้องชาย (วราวุฒิ) พร้อม ก็จะเลิกเล่นการเมืองและให้น้องเป็น ส.ส.ต่อไป²³ "

การเข้าสู่วงการเมืองของตระกูล "ศิลปอาชา" ทั้งนายชุมพล ศิลปอาชา และ น.ส. กัญจนา ศิลปอาชา ได้รับการจัดสรรและดำเนินการจากนายบรรหาร ศิลปอาชา ทั้งสิ้น และแต่ละครั้ง เป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่ นายบรรหาร กำลังประสบ และนำบุคคลในครอบครัวมาสู่การเมือง ทั้งนี้ นายบรรหาร มีฐานคะแนนเสียงที่จัดสรรและเตรียมพร้อมไว้อยู่แล้ว เมื่อบุคคลในตระกูล "ศิลปอาชา" มาลงสมัครรับเลือกตั้ง จึงไม่มีปัญหาในการหาเสียง และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกครั้ง นอกจากนี้ ยังมีบุคคลในตระกูล "ศิลปอาชา" ที่จะเข้ามาสู่วงการเมืองอีก คือ นายวราวุฒิ ศิลปอาชา บุตรชายของนายบรรหาร ที่จะมาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ

14. ตระกูล " สงฆ์ประชา " จังหวัดชัยนาท

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล " สงฆ์ประชา " เริ่มเข้าสู่วงการเมืองระดับท้องถิ่น โดยนายบุญธง สงฆ์ประชา ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสุขาภิบาลอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ในปี พ.ศ.2495 และในปลายปี 2495 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และเป็นประธานสภาจังหวัดชัยนาทหลายสมัย ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในการเลือกตั้งซ่อมแทนนายศรายุทธ ชะนะกุล ส.ส.จังหวัดชัยนาท ที่เสียชีวิต ในการเลือกตั้งวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 ในสังกัดพรรคชาติไทย²⁴ และได้รับเลือกตั้งสมัยที่ 2 ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 สอดตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งอีก 3 สมัยติดต่อกัน ก่อนจะยุติบทบาททางการเมืองและให้นายมณฑิธร สงฆ์ประชา บุตรชาย ลงสมัครรับเลือกตั้งแทนในสังกัดพรรคชาติไทย

²³ สัมภาษณ์ กัญจนา ศิลปอาชา, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี, 4 พฤษภาคม 2540.

²⁴ สุรพล นกตล , นักการเมืองที่ควรมอง 14 ส.ส.คนดัง (กรุงเทพมหานคร : สยามสปอร์ตพับลิชชิ่ง , 2528) , หน้า 76.

ฐานคะแนนสำคัญของตระกูล "สงฆ์ประชา" อยู่ที่อำเภอหันคา โดยยังคงรักษาฐานอำนาจในการเมืองระดับท้องถิ่นไว้อย่างหนาแน่น โดยภายหลังจากที่นายบุญธง สงฆ์ประชา ซึ่งเป็นประธานสภาจังหวัด และเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอหันคา หลายสมัย มาลงสมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ได้ให้บุตรชาย คือ นายมณฑิเยร์ มาเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแทนในปี พ.ศ.2528 ซึ่งภายหลัง นายมณฑิเยร์ก็ได้ดำรงตำแหน่ง ประธานสภาจังหวัด และเมื่อนายมณฑิเยร์ มาลงสมัครรับเลือกตั้งและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนบิดาในปี พ.ศ. 2539 ก็ได้ให้น้องสาวคือ น.ส.นันทนา สงฆ์ประชา ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดแทน และได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสภาจังหวัดชัยนาท ต่อจากบิดาและพี่ชายต่อไป

2. บุคคลในตระกูล " สงฆ์ประชา " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายบุญธง สงฆ์ประชา อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย เริ่มเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น ด้วยการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดและเป็นประธานสภาจังหวัดชัยนาทหลายสมัย ลงสมัครรับเลือกตั้งและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทยตลอดครั้งแรก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2526 ครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2529 สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ วันที่ 13 กันยายน 2535 และครั้งที่ห้า ในปี พ.ศ.2538 และยุติบทบาททางการเมืองให้บุตรชายลงสมัครรับเลือกตั้งต่อไป

2.2 นายมณฑิเยร์ สงฆ์ประชา บุตรชายนายบุญธง เป็นทายาททางการเมืองของนายบุญธง เริ่มเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่นเช่นเดียวกับบิดา ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ภายหลังจากที่บิดามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาจังหวัดชัยนาท เช่นเดียวกับบิดา และเมื่อนายบุญธง ยุติบทบาททางการเมือง นายมณฑิเยร์ จึงมาสมัครแทน และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในปี พ.ศ. 2539

2.3 น.ส.นันทนา สงฆ์ประชา บุตรสาวนายบุญธงและน้องสาวนายมณฑิเยร์ สงฆ์ประชา มาลงสมัครรับเลือกตั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นแทนพี่ชายที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอหันคา และได้รับเลือกให้เป็นประธานสภาจังหวัดชัยนาท เช่นเดียวกับที่บิดาและพี่ชายเคยเป็นมาก่อน

2.4 นายมนตรี สงฆ์ประชา บุตรชายนายบุญธง และเป็นพี่ชายนายมณฑิเยร์ สงฆ์ประชา ปัจจุบันเป็นกำนันตำบลหันคา ซึ่งเป็นฐานคะแนนสำคัญของตระกูล

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสานต่อทางการเมืองของตระกูล "สงฆ์ประชา" เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็น การสืบทอดทางสายเลือด นับแต่นายบุญธง สงฆ์ประชา มาถึง นายมณฑิธร สงฆ์ประชา บุตรชาย ขณะเดียวกันในการเมืองระดับท้องถิ่น ให้นายมนตรี สงฆ์ประชา บุตรชายอีกคนและเป็นพี่ชาย นายมณฑิธร เป็นกำนัน ส่วนการเมืองระดับสภาจังหวัด ก็ให้ น.ส.นันทนา สงฆ์ประชา บุตรสาว ลงสมัครและเป็นประธานสภาจังหวัด นายบุญธง กล่าวถึง การยุติบทบาททางการเมือง และให้ นายมณฑิธรมาเป็นทายาททางการเมืองแทน ว่า

" ผมอายุ 70 ปีแล้ว จะขอลงจากเวทีที่มาเป็นผู้สนับสนุนแทน ความจริงแล้วพรรค ชาติไทยต้องการให้ลงสมัครอีก แต่เพราะเป็น ส.ส.มา 5 สมัยแล้ว จึงอยากวางมือ ให้ลูก ชาย (นายมณฑิธร) มาเป็นคนสานต่อ เขา (มณฑิธร) ก็เตรียมพร้อมมานาน เป็น ส.จ. มา 11 ปี เป็นประธาน ส.จ. ช่วยผมทำงานในพื้นที่มาตลอด ก็ตั้งใจอยากให้มาเป็นคน สานการทำงานต่อไป²⁵ "

ส่วนนายมณฑิธร สงฆ์ประชา ระบุถึงการที่ต้องเข้ามาสานต่อทางการเมืองจาก บิดา ว่า

" ผม (มณฑิธร) มาเล่นการเมือง ก็เพราะเห็นตัวอย่างมาจากพ่อ (บุญธง) พ่อก็ สนับสนุนให้เข้ามาสู่การเมือง เพราะครอบครัวผมเป็นตระกูลการเมือง ตอนนี้พี่น้องก็อยู่ ในการเมืองท้องถิ่นหลายคน คะแนนเสียงของผม ส่วนหนึ่งมาจากชื่อเสียงของพ่อที่ทำไว้ มาก่อน ผมมาสานต่อเป็นทายาททางการเมืองจากพ่อ ก็เพราะต้องการรักษาชื่อเสียงของ ตระกูลในจังหวัด ในจังหวัดใครๆก็รู้จักตระกูลผมเป็นอย่างดี เมื่อเห็นการทำงานของพ่อ แล้ว จึงต้องการมาสานต่องานของพ่อในการช่วยเหลือสังคมต่อไป²⁶ "

การสานต่อสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล " สงฆ์ประชา " เป็นไปอย่าง ต่อเนื่อง เริ่มจากการวางรากฐานการเมืองในระดับท้องถิ่นไว้อย่างหนาแน่น และมีบุคคลในตระกูล ดูแลการเมืองในท้องถิ่นเพื่อรักษาฐานคะแนนเสียงไว้ตลอดเวลา เมื่อมีบุคคลในครอบครัวก้าวมาสู่ การเมืองระดับชาติ โดยเป็นการวางทายาทสืบสายโลหิตจากบิดามารดาบุตร

²⁵ สัมภาษณ์ บุญธง สงฆ์ประชา, 8 พฤษภาคม 2539.

²⁶ สัมภาษณ์ มณฑิธร สงฆ์ประชา, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยนาท, 8 พฤษภาคม 2540.

15. ตระกูล "สภาวะสุ" จังหวัดอยุธยา

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล "สภาวะสุ" มีพื้นฐานทางธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง สัมปทานเหมืองแร่ โรงสี โรงเลื่อยไม้ เริ่มเข้าสู่วงการเมือง โดยนายประมวล สภาวะสุ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี พ.ศ.2512 สังกัดพรรคสหประชาไทย โดยนายประมวล ได้กล่าวถึงการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งว่า " มาถึงปี 2512 ที่ผมดวงตก แต่ที่ตกครั้งนี้เพราะถูกนักการเมืองมันแก้งั เกิดความรู้สึกขึ้นมาทันทีเลย...ขอโทษนะครับ...นึกในใจ ภูษาคินั่นนอนน้ำตาเปี่ยมหมอนตลอด...อดทนะ...พูดเองตอบเอง เมียยังไม่รู้เลย เพราะตลอดเวลาเราขี่รถเบนซ์ แต่ความคล่องตัวมันมีบ้างไม่มีบ้าง จำนำโฉนดก็เคย เรามีความรู้สึกไม่สบายใจ นึกปั๊บก็ตัดสินใจ ปืบ เล่นการเมืองดีกว่า มันเป็นทางหนึ่งที่เราจะได้แก้แค้น เพราะมันเป็นแค้นที่ต้องชำระ²⁷ " อย่างไรก็ตาม นายประมวล สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2518 ในสังกัดพรรคกิจสังคม แต่สอบตกในปี พ.ศ.2519 หลังจากนั้น นายประมวล สภาวะสุ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทุกสมัย รวมทั้งสิ้น 8 สมัย โดย สังกัดพรรคชาติไทย พรรคสามัคคีธรรมและพรรคชาติพัฒนา ก่อนยุติบทบาททางการเมือง

ขณะเดียวกัน นายประมวล สภาวะสุ ได้ส่งบุตรชายทั้ง 3 คน ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย โดยสังกัดคนละพรรคการเมืองกับนายประมวล และลงสมัครรับเลือกตั้งคนละจังหวัด โดยนายกอร์ปศักดิ์ สภาวะสุ บุตรชายคนโต ลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดนครราชสีมา เขต 4 และได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ.2529 ในสังกัดพรรคชาติไทย นายกมล สภาวะสุ บุตรชายคนที่ 2 ลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.2531 และปี พ.ศ.2535 แต่สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง จนกระทั่ง นายประมวล ตัดสินใจยุติบทบาททางการเมือง นายกมล จึงย้ายมาลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แทนบิดา คือ นายประมวล และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ.2539 ในสังกัดพรรคกิจสังคม ในขณะที่ นายประโภชน์ สภาวะสุ บุตรชายคนที่ 3 ลงสมัครรับเลือกตั้ง ที่จังหวัดศรีสะเกษ เขต 2 ในสังกัดพรรครวมไทย และได้รับเลือกตั้งในปี พ.ศ.2531 หลังจากนั้นไม่ได้รับเลือกตั้งอีก จึงยุติบทบาททางการเมืองและหันไปทำธุรกิจแทน

²⁷ ขุนคลัง ประมวล สภาวะสุ (กรุงเทพมหานคร : มังกรการพิมพ์, 2532), หน้า 85.

2. บุคคลในตระกูล “ สภาวสุ ” ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายประมวล สภาวสุ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 8 สมัย ลงสมัครรับเลือกตั้ง ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2512 ในสังกัดพรรคสหประชาไทย แต่สอบตก ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ.2518 ในสังกัดพรรคกิจสังคม สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2522 ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2526 ในสังกัดพรรคชาติไทย ครั้งที่สี่ ในปี พ.ศ.2529 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 แต่ย้ายมาสังกัดพรรคสามัคคีธรรม ได้รับเลือกตั้งครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคชาติพัฒนา และได้รับเลือกตั้งครั้งที่แปด ซึ่งเป็นครั้งสุดท้าย ในปี พ.ศ.2538 ก่อนที่จะยุติบทบาททางการเมือง

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2529 , 2533
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปี พ.ศ.2531
3. รองนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2533

2.2 นายออร์ปศักดิ์ สภาวสุ บุตรชายคนโต ของนายประมวล สภาวสุ ลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดนครราชสีมา เขตเลือกตั้งที่ 4 ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ.2529 ในสังกัดพรรคชาติไทย สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ในสังกัดพรรคกิจสังคม ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ในสังกัดพรรคชาติพัฒนา ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2538 และย้ายมาสังกัดพรรคประชาธิปไตย ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 แต่สอบตกได้ 70,691 คะแนน ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร คือ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในปี พ.ศ.2537

2.3 นายกมลพล สภาวสุ บุตรชายคนที่สอง ของนายประมวล สภาวสุ ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ จังหวัดเชียงใหม่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 และปี พ.ศ.2535 แต่สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง จนกระทั่ง นายประมวล สภาวสุ ยุติบทบาททางการเมือง จึงย้ายมาลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แทนบิดา และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ.2539

2.4 นายประโภชน์ สภาวสุ บุตรชายคนที่สาม ของนายประมวล สภาวสุ ลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดศรีสะเกษ เขต 2 ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ.2531 ในสังกัดพรรครวมไทย หลังจากนั้นไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งอีก และยุติบทบาททางการเมือง

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล " สภาวสุ " เป็นการสืบทอดจากบิดาคือ นายประมวล สภาวสุ ไปยังบุตรชายทั้งสามคน คือ นายกอร์ปศักดิ์ บุตรชายคนโต นายกมล สภาวสุ บุตรชายคนที่สอง และนายประโภชน์ สภาวสุ บุตรชายคนที่สาม ซึ่งทั้งสามคน ลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกับบิดา คือ นายประมวล ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 แต่คนละจังหวัดและสังกัดพรรคการเมืองต่างกัน รวมทั้งบุตรชายทั้งสามคน ไม่ผ่านการเมืองในระดับท้องถิ่นเพื่อสร้างฐานคะแนนก่อน นายประมวล สภาวสุ กล่าวถึงสาเหตุการสร้างทายาททางการเมืองตระกูล ว่า

" ผม (ประมวล) พุดโกหกไม่ได้ การที่ครอบครัวผมมาสู่การเมือง เป็นพระประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านมีกระแสรับสั่งกับครอบครัวผม เมื่อครั้งที่ทรงพระกรุณาให้ครอบครัวผมเข้าเฝ้าฯว่า เมื่อพอมือฐานะช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว ให้เข้ามาช่วยเหลือคนจน ช่วยสังคมที่เขายังเดือดร้อนอยู่ ผมเป็นคนโบราณ ถือว่าพระมหากษัตริย์เป็นสิ่งสูงสุด เมื่อมีพระกระแสรับสั่ง เราเป็นข้าทาส ต้องสนองพระประสงค์ ต้องทำ จึงให้ลูกชายผมทั้งสามคน ซึ่งเข้าเฝ้าฯด้วย ลงเล่นการเมือง เพื่อช่วยเหลือประชาชน²⁸ "

ในขณะที่นายกมล สภาวสุ บุตรชายคนที่ 2 ของนายประมวล สภาวสุ กล่าวถึงการเข้ามาสานต่อเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล ว่า

" ผม (กมล) สนใจการเมืองมาตั้งแต่เด็ก เห็นตัวอย่างมาจากพ่อ (ประมวล) และอยู่ท่ามกลางแวดล้อมของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมาตั้งแต่อายุ 10 ขวบ เห็นปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม และความทุกข์ยากของประชาชน เมื่อฐานะที่บ้านไม่ได้เดือดร้อนอะไร จึงเข้ามา ส่วนหนึ่งเป็นพระประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระกระแสรับสั่งกับครอบครัวผม ให้เข้ามาช่วยเหลือสังคม ผมก็ต้องการสานต่ออุดมการณ์และงานของพ่อที่ทำไว้ที่อยุธยา และเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตระกูลต่อไป²⁹ "

ตระกูล "สภาวสุ" นับเป็นตระกูลที่สร้างฐานคะแนนเสียง กระจายไปยังพื้นที่หลายจังหวัดทั้งเชียงใหม่ นครราชสีมา ศรีสะเกษ แม้ว่าจะมีฐานคะแนนเสียงอยู่ที่อยุธยากก็ตาม

²⁸ สัมภาษณ์ ประมวล สภาวสุ, อดีตรองนายกรัฐมนตรี, 8 กันยายน 2541.

²⁹ สัมภาษณ์ กมล สภาวสุ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 19 กรกฎาคม 2541.

16. ตระกูล " สุขสว่าง " จังหวัดชัยนาท

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล " สุขสว่าง " เป็นตระกูลการเมืองที่เก่าแก่ของจังหวัดชัยนาท เข้าสู่วงการเมืองนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2489 โดยนายไกรสร สุขสว่าง จำศาลจังหวัด ได้ลาออกจากราชการ มาเป็นทนายความที่จังหวัดชัยนาท และลงสมัครรับเลือกตั้งได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยนาท 3 สมัย จนกระทั่ง นายไกรสร เสียชีวิตขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยที่ 3 และนายเกรียงศักดิ์ สุขสว่าง บุตรชายคนโตนายไกรสร ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2519 แต่สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2522 หลังจากนั้น ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกหลายครั้ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง และหันมามีบทบาทในคณะกรรมการการเลือกตั้งแทน

2. บุคคลในตระกูล " สุขสว่าง " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายไกรสร สุขสว่าง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยนาท 3 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2489 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2491 และได้รับเลือกตั้งครั้งสุดท้าย ในการเลือกตั้งวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2495 หลังจากนั้น ได้เสียชีวิตขณะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2.2 นายเกรียงศักดิ์ สุขสว่าง บุตรชายคนโตของนายไกรสร ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรกในปี พ.ศ.2519 ในสังกัดพรรคชาติไทย แต่สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 ในสังกัดพรรคชาติไทย หลังจากนั้นได้ลงสมัครอีกในปี พ.ศ.2526 แต่สอบตก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 ย้ายมาสังกัดพรรครวมไทย แต่สอบตกอีก จึงยุติไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งอีก และปัจจุบันเป็นประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดชัยนาท

2.3 นายอภิชาติ สุขสว่าง บุตรชายคนสุดท้องของนายไกรสร และเป็นน้องชายนายเกรียงศักดิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดชัยนาท ในปี พ.ศ.2529 หลังจากนั้นไม่ได้มีบทบาททางการเมืองอีก ปัจจุบันเป็น เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดชัยนาท

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล "สุขสว่าง" เป็นการสืบทอดจากบิดาคือ นายไกรสร มายังบุตรชายคนโต คือ นายเกรียงศักดิ์ สุขสว่าง ซึ่งลงรับสมัครรับเลือกตั้งหลายครั้ง หลังจากที่ยบิดาคือ นายไกรสร ได้เสียชีวิตลง แต่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งเพียงครั้งเดียวเท่านั้น นายอภิชาติ สุขสว่าง บุตรชายคนเล็กของนายไกรสร กล่าวถึงการสานต่อทางการเมืองของตระกูล "สุขสว่าง" ว่า

" พ่อ (ไกรสร) เป็นนักการเมืองเก่าแก่ของจังหวัดชัยนาท พ่อเสียชีวิตขณะเป็น ส.ส. ผม (อภิชาติ) ตอนนั้นยังเด็ก แต่ก็รับการปลูกฝังพร้อมกับพี่ (เกรียงศักดิ์) ว่าให้รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวมและเพื่อสังคม และให้เล่นการเมืองสืบต่อจากพ่อ หลังจากนั้นพี่ชาย (เกรียงศักดิ์) ก็ลงสมัคร ส.ส.อยู่หลายครั้ง แต่ได้รับเลือกตั้งครั้งเดียว ในขณะที่ผม (อภิชาติ) ได้เป็น ส.จ.ชัยนาท เป็นอยู่ครั้งสมัยก็ต้องลาออก เพราะสู้ไม่ไหว การเมืองต้องใช้เงินเยอะ ถ้าไม่ซื้อเสียงก็ไม่ได้รับเลือกตั้ง จึงตัดสินใจยุติไม่สมัครเป็นผู้แทนทั้งผม (อภิชาติ) และพี่ชาย (เกรียงศักดิ์) ที่จริงก็เสียตายทุกวัน อยากเป็นผู้แทนเพื่อสานต่องานจากพ่อ แต่เห็นว่าทำอย่างอื่นก็ทำประโยชน์ได้เหมือนกัน จึงไปเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดแทน³⁰ "

ตระกูล "สุขสว่าง" ได้มีการวางทายาททางการเมืองสืบต่อจากนายไกรสร สุขสว่าง คือ นายเกรียงศักดิ์ สุขสว่าง บุตรชายคนโต แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งมากนัก ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงครั้งเดียว หลังจากนั้นได้ยุติบทบาททางการเมือง

17. ตระกูล " สะสมทรัพย์ " จังหวัดนครปฐม

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล "สะสมทรัพย์" เข้ามามีบทบาททางการเมืองในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 โดยนายไชยยศ สะสมทรัพย์ นักธุรกิจ และบุตรเขยนายอุเทน เตชะไพบูลย์ แห่งธนาคารศรีนคร และเป็นน้องเขยนายสุเมธ เตชะไพบูลย์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในสังกัดพรรคก้าวหน้า หลังจากนั้นเป็นต้นมา ตระกูล "สะสมทรัพย์" ได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง

³⁰ สัมภาษณ์ อภิชาติ สุขสว่าง, 29 ตุลาคม 2541.

ของจังหวัดนครปฐม โดยนายไชยยศ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย นายไชยยศ เริ่มสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 หลังจากนั้นได้ย้ายไปสมัครในเขตเลือกตั้งที่ 2 เพื่อให้พี่ชาย คือ นายเผด็จชัย และน้องชาย คือ นายไชยา สะสมทรัพย์ มาลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 แทน โดยนายเผด็จชัย สะสมทรัพย์ พี่ชายนายไชยยศ ได้รับเลือกตั้ง 3 สมัย ขณะที่นายไชยา ได้รับเลือกตั้ง 2 สมัย และในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 ตระกูล "สะสมทรัพย์" ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พร้อมกัน 3 คน

2. บุคคลในตระกูล " สะสมทรัพย์ " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายไชยยศ สะสมทรัพย์ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครปฐม 5 สมัย ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในสังกัดพรรคก้าวหน้า จนได้เป็นเลขาธิการพรรค จนพรรคก้าวหน้า ได้ร่วมกับพรรคการเมืองอื่นๆเป็นพรรคเอกภาพ นายไชยยศ ได้เป็นเลขาธิการพรรคเอกภาพ ขณะที่นายอุทัย พิมพ์ใจชน เป็นหัวหน้าพรรคเอกภาพ หลังนายอุทัย ไปเป็นประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ นายไชยยศ สะสมทรัพย์ ได้เป็นหัวหน้าพรรคเอกภาพแทน ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครปฐม เขตเลือกตั้งที่ 1 ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2529 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2531 สอบตก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่ 3 ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สี่ ในปี พ.ศ.2538 ย้ายมาสมัครในเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดนครปฐม ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่ห้า ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งด้านบริหาร โดยเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในปี พ.ศ.2535 และปี พ.ศ.2540

2.2 นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์ พี่ชายนายไชยยศ เข้าสู่วงการเมืองเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครปฐม เขตเลือกตั้งที่ 2 ครั้งแรกในปี พ.ศ.2531 สอบตกในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สอบตกในปี 2538 และในปี พ.ศ.2539 ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่สาม ในเขตเลือกตั้งที่ 1 โดยน้องชาย คือ นายไชยยศ สะสมทรัพย์ได้ย้ายไปลงสมัครในเขตเลือกตั้งที่ 2 แทน ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร คือ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในปี 2540

2.3 นายไชยา สะสมทรัพย์ น้องชายคนที่ 3 ของตระกูล " สะสมทรัพย์ " เข้าสู่วงการเมืองครั้งแรก ในการเมืองระดับท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครปฐม 3 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครปฐม เขตเลือกตั้งที่ 1 ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2538 และครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2539

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

ตระกูล "สะสมทรัพย์" เข้ามาสู่วงการเมือง 3 คนพี่น้อง จากทั้งหมด 4 คน โดยน้องชายคนที่ 2 คือ นายไชยยศ สะสมทรัพย์ ได้เข้าสู่วงการเมืองและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครปฐมก่อน ในปี พ.ศ.2529 หลังจากนั้น พี่ชาย คือ นายเฒ่าชัย สะสมทรัพย์ จึงเข้าสู่วงการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 ต่อมา น้องชายคนที่ 3 คือ นายไชยา สะสมทรัพย์ ซึ่งเข้าสู่วงการเมืองในระดับท้องถิ่นโดยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด 3 สมัย จึงมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2538 ในขณะที่ธุรกิจทั้งหมดของครอบครัวได้ให้ นายอนุชา สะสมทรัพย์ น้องชายคนสุดท้ายเป็นผู้ดูแล นายไชยา สะสมทรัพย์ กล่าวถึง การเข้าสู่วงการเมืองของตระกูล "สะสมทรัพย์" ว่า

" ครอบครัวเรามี 4 คนพี่น้อง และอยู่ในวงธุรกิจมาตลอด จนกระทั่งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในวงธุรกิจว่า ภาครัฐไม่ได้ให้ความสนใจภาคเอกชน เราประมวลงานบางอย่าง ไปแข่งขันประกวดราคา แต่ภาครัฐกลับให้อภิสิทธิ์กับคนต่างชาติมากกว่าคนไทย ก็คิดว่าไม่ถูกต้อง เราเคยประมวลก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่ป้อมพระจุลฯ แต่ไม่ได้ เพราะเขากำหนดว่าต้องมีผลงานมีผู้เชี่ยวชาญจากต่างชาติ เป็นการให้ต่างชาติได้กำไรมากกว่า ก็มาคิดกันว่า ถ้าเป็นนักการเมือง ก็เข้าไปช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคเอกชน ตอนนีครอบครัวเราเป็น ส.ส.นครปฐม 3 คนพี่น้อง ก็ไม่ได้คิดว่ายึดจังหวัดนครปฐม แต่เป็นเพราะเรามีผลงาน ชาวบ้านเห็นว่าเราเป็นปูชนียบุคคล ช่วยเหลือเขาได้ ก็เลือกพวกเราเข้ามา³¹ "

การสืบทอดทายาททางการเมือง เป็นลักษณะความสัมพันธ์ของพี่ชายและน้องชายในตระกูล "สะสมทรัพย์" และเป็นผู้บริหารพรรคเอกภาพ โดยนายไชยยศ สะสมทรัพย์ เป็นหัวหน้าพรรค ในขณะที่ พี่ชายและน้องชาย เป็นสมาชิกพรรค ซึ่งนายไชยา มองว่า เป็นการเล่นการเมืองอย่างเป็นระบบมากขึ้น แม้จะเป็นพรรคการเมืองเล็กๆ แต่เมื่อคนในครอบครัวเป็น ส.ส.สังกัดพรรคนั้นทั้งหมด ก็จะทำให้ความตั้งใจที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคเอกชนได้สะดวกมากขึ้น

18. ตระกูล " หาญสวัสดิ์ " จังหวัดปทุมธานี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ก่อนที่จะเข้าสู่วงการเมือง ตระกูล " หาญสวัสดิ์ " มีพื้นฐานทางธุรกิจ โดยมีโรงงานฆ่าสัตว์ โรงงานผลิตลูกชิ้นในนาม บริษัท บางกอกมีทบอล จำกัด ซึ่งเป็นโรงงานผลิตลูกชิ้นที่

³¹ สัมภาษณ์ ไชยา สะสมทรัพย์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครปฐม, 22 กุมภาพันธ์ 2541.

ใหญ่ที่สุดในประเทศ มีฟาร์มโคขุนที่จังหวัดปทุมธานี นครปฐม กาญจนบุรี มีธุรกิจเดินรถในนาม บริษัท กิตติสุนทร จำกัด ผูกขาดเดินรถในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดใกล้เคียงกว่า 20 สาย มีรถกว่า 300 คัน มีธุรกิจพัฒนาที่ดินในปทุมธานีกว่าหมื่นไร่³² นอกจากนี้ ยังเกี่ยวข้องกับตระกูล "เชิดชัย" โดยนายชูชีพ หาญสวัสดิ์ เป็นบุตรเขยของนางสุจินดา เชิดชัย เจ้าของธุรกิจอู่ต่อรถโดยสารที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยในนาม เชิดชัยกรุ๊ป

ตระกูล "หาญสวัสดิ์" เข้าสู่วงการเมืองและครอบครองการเมืองทั้งจังหวัดปทุมธานี โดยนายไพบูลย์ หาญสวัสดิ์ บุตรชายคนโตของครอบครัว เข้าสู่วงการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองปทุมธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 ในนาม "กลุ่มหาญสวัสดิ์พัฒนา" นอกจากนี้ น้องชายคนรองของนายไพบูลย์ คือ นายสุนทร หาญสวัสดิ์ ก็เข้าไปเล่นการเมืองระดับท้องถิ่นเช่นกัน มีตำแหน่งเป็นประธานสภาเทศบาล เทศบาลเมืองปทุมธานี ในส่วนของสภาจังหวัดปทุมธานี นายไพบูลย์ ได้ส่งภรรยา คือ นางนิตยา หาญสวัสดิ์ เข้าไปเป็นตัวแทน เริ่มลงสมัคร ส.จ. ครั้งแรก ปี พ.ศ.2518 ในนาม "กลุ่มหาญสวัสดิ์พัฒนา" เช่นเดียวกับนายไพบูลย์ และได้รับเลือกตั้งทุกสมัย และในปี พ.ศ.2523 นางนิตยา ก็ได้ดำรงตำแหน่งประธานสภาจังหวัด และเคยดำรงตำแหน่ง ประธานสหพันธ์สภาจังหวัดแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ นายสมคิด หาญสวัสดิ์ ลูกพี่ลูกน้องของนายไพบูลย์ ก็เป็นสมาชิกสภาจังหวัดปทุมธานีเช่นกัน แต่ลาออกไปสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลประชาธิปไตย ในปี พ.ศ.2537 และดำรงตำแหน่งเป็นเทศมนตรี เทศบาลตำบลประชาธิปไตย จังหวัดปทุมธานี

ขณะเดียวกัน ในการเมืองระดับชาติ ตระกูล "หาญสวัสดิ์" ได้เข้ามามีบทบาทในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมานานกว่า 20 ปี โดยนายชูชีพ หาญสวัสดิ์ น้องชายคนที่ 3 ของนายไพบูลย์ ได้รับเลือกตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 และได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน 10 สมัย ต่อมาในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 นายชูชีพ ได้นำน้องชายคนที่ 4 คือ นายชูชาติ และน้องสาวคนสุดท้าย คือ นางวาณี หาญสวัสดิ์ ลงสมัครด้วย และได้รับเลือกตั้งทั้ง 3 คน โดยนายชูชาติ ได้รับเลือกตั้งติดต่อกันทุกสมัย ขณะที่นางวาณี ได้รับเลือกตั้ง 3 สมัย

³² "ตระกูล หาญสวัสดิ์ ผูกขาดการเมืองปทุมธานี." ฐานสัปดาห์วิจารณ์ 3 (16-22 สิงหาคม 2538) :

2. บุคคลในตระกูล “ ชาญสวัสดิ์ ” ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายไพบูลย์ ชาญสวัสดิ์ พี่ชายคนโตของตระกูล เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองปทุมธานีครั้งแรกในปี พ.ศ.2512 และได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองปทุมธานี ติดต่อกันมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

2.2 นางนิตยา ชาญสวัสดิ์ ภรรยา นายไพบูลย์ ชาญสวัสดิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2518 และได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสภาจังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2523 จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเคยดำรงตำแหน่งเป็นประธานสหพันธ์สมาชิกสภาจังหวัดแห่งประเทศไทย

2.3 นายสุนทร ชาญสวัสดิ์ น้องชายคนที่ 2 ของนายตระกูล เป็นประธานสภาเทศบาลเมืองปทุมธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 จนถึงปัจจุบัน

2.4 นายชูชีพ ชาญสวัสดิ์ น้องชายคนที่ 3 ของตระกูล เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ.2518 ในสังกัดพรรคเสรีชน หลังจากนั้นได้ย้ายมาสังกัดพรรคชาติไทย ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2519 ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2522 ครั้งที่สี่ ปี พ.ศ.2526 ครั้งที่ห้า ในปี พ.ศ.2529 ครั้งที่หก ในปี พ.ศ.2531 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่เก้า ในปี 2538 และปี 2539 ได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่สิบ และย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ.2529
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ.2535
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ.2538
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ.2539

2.5 นายชูชาติ ชาญสวัสดิ์ น้องชายคนที่ 4 ของตระกูล ลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกันพี่ชาย คือ นายชูชีพ ชาญสวัสดิ์ และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2529 ครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่หก ในปี พ.ศ.2539

2.6 นางวาทณี หาญสวัสดิ์ น้องสาวคนสุดท้องของตระกูล ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกพร้อมกับพี่ชาย คือ นายชูชีพ และนายชูชาติ หาญสวัสดิ์ ในปี พ.ศ.2529 หลังจากนั้น สอบตก และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2538 และสอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539 โดยได้รับเลือกตั้งเป็นอันดับ 5

2.7 นายสมคิด หาญสวัสดิ์ เป็นลูกพี่ลูกน้องกับนายไพบูลย์ หาญสวัสดิ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดปทุมธานี มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 จนกระทั่งในปี พ.ศ.2537 มีการยกฐานะสุขาภิบาลประชาธิปไตย เป็นเทศบาลตำบลประชาธิปไตย นายสมคิดจึงย้ายมาสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลประชาธิปไตย และได้รับเลือกเป็น เทศมนตรี

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล "หาญสวัสดิ์" เป็นการสืบทอดจาก พี่ชาย คือ นายไพบูลย์ มายังน้องชายและน้องสาวของตระกูล รวมทั้งยังสืบทอดไปยังภรรยาของ นายไพบูลย์ คือ นางนิตยา หาญสวัสดิ์ ในขณะที่ในการเมืองระดับชาติ เป็นการสืบทอดจากพี่ชาย คือ นายชูชีพ ไปยังน้องชาย คือ นายชูชาติ และไปยังน้องสาว คือ นางวาทณี หาญสวัสดิ์ ตระกูล "หาญสวัสดิ์" มีพื้นฐานครอบคลุมการเมืองในระดับท้องถิ่น คือ เทศบาลเมืองปทุมธานีมาก่อน หลังจากนั้นได้ขยายไปยัง สภาจังหวัดปทุมธานี และเมื่อมีพื้นฐานที่แน่นพร้อม ก็เข้ามาสู่การเมืองระดับชาติ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยนายชูชีพ หาญสวัสดิ์ ได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน 10 สมัย หลังจากนั้นได้นำน้องชายและน้องสาวเข้ามาสู่วงการเมือง โดยให้ลงสมัครพร้อมกันทั้ง 3 คน และได้รับเลือกตั้งพร้อมกันทั้ง 3 คนในปี พ.ศ.2529 การเข้าสู่วงการเมืองของตระกูล "หาญสวัสดิ์" แบบครบวงจร ได้เอื้อประโยชน์ให้กับธุรกิจของครอบครัว โดยเฉพาะธุรกิจโรงฆ่าสัตว์ และโรงงานผลิตลูกชิ้น ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างดี

19. ตระกูล "อดิเรกสาร" จังหวัดสระบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล "อดิเรกสาร" เข้าสู่การเมือง โดย พ.ต.ประมาณ อดิเรกสาร (ยศในขณะนั้น) ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาประเภทที่ 2 ภายหลังจากรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 และได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ หรือ ร.ส.พ. ในปี พ.ศ. 2491 และได้รับการได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ในคณะรัฐมนตรี

ชุดที่ 34 ซึ่งแต่งตั้งในวันที่ 6 ธันวาคม 2494 หลังจากนั้น ได้ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากได้ถูกปรามาสและทำทนายจาก พ.ท.ประเสริฐ สุดบรรทัด ให้ลาออกจากราชการทหารและไปสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดสระบุรีแข่งกัน จึงตัดสินใจเปลี่ยนวิถีชีวิตเข้าสู่วงการเมืองโดยไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจมาก่อน แต่เป็นเรื่องของลูกผู้ชายและเกียรติยศ³³

พล.ต.อ.ประมาณ เขียนไว้ใน "บันทึกความทรงจำเมื่อข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าพรรค" ถึงลงสู่การเมืองว่า "ต่อมาผมได้ลาออกจากราชการทหารเพื่อไปสมัครผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495 ชีวิตของการเป็นทหารประจำการของผมสิ้นสุดลงหลังรับใช้ชาติในด้านนั้นมาเป็นเวลา 20 ปี ผมน้ำตาไหลในขณะที่เขียนใบลาออกจากทัพบก³⁴ " ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า พล.ต.ประมาณ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีเพียงคนเดียวและเอาชนะคู่แข่งได้สำเร็จ ในการเลือกตั้งครั้งที่ 6 ของประเทศไทย และได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน 12 สมัย โดยไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งครั้งที่ 9 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512³⁵ พล.ต.ประมาณ อติเรกสาร เริ่มมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในยุคของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในนามของกลุ่ม "ขอพระราชครู" ซึ่งมีพลตรีประมาณ อติเรกสาร จอมพลผิน ชุณหะวัณ และ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ก่อนการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2518 พล.ต.ประมาณ อติเรกสาร เล่นการเมืองในสังกัดพรรคเสรีมนังคศิลา ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม มาตลอด ภายหลังจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม สิ้นอำนาจไป พลตรีประมาณ อติเรกสาร (ยศในขณะนั้น) ก็หันไปสร้างฐานะทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับกิจการสิ่งทอร่วมกับนายทุนญี่ปุ่น จนเป็นเจ้าของโรงงานทอผ้าหลายแห่ง³⁶ เป็นประธานบริษัท อุตสาหกรรมทอผ้าไทย จำกัด นายกสมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ประธานบริษัท ไทยเทยีน จำกัด ประธานบริษัท กระจกไทยอาซาฮี จำกัด ประธานบริษัท อาระเบียนไทยอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ประธานบริษัท ร.ส.พ.ประกันภัย จำกัด ประธานบริษัท โซดาไฟอาซาฮี จำกัด³⁷

³³ บุญชัย ใจเย็น, รอยแบบขุนศึก. (กรุงเทพมหานคร : บุญชัยเพรส, 2533), หน้า 56.

³⁴ ประมาณ อติเรกสาร, บันทึกความทรงจำเมื่อข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าพรรค. (กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2520), หน้า 24.

³⁵ เพ็ญ อันชุกฤทธิ์, ส.ส.ไทย 2526. (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527), หน้า 15.

³⁶ สาธิต ขวະโนทัย, " การเลือกสรรผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองไทย " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 122.

³⁷ " ชาติไทยสัมพันธ์ " , พรรคชาติไทย (1 มกราคม 2534), หน้า 5.

จนกระทั่งในปี พ.ศ.2517 ได้มีการก่อตั้งพรรคชาติไทย โดยกลุ่มนักธุรกิจที่มีอดีตเป็นนายทหาร และ พล.ต.ประมาธ อติเรกสาร ได้ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคชาติไทย โดยมี พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นเลขาธิการพรรค จนกระทั่งในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 พล.ต.ชาติชาย ได้ขึ้นเป็นหัวหน้าพรรคแทน และพล.ต.ประมาธ ได้ถูกแต่งตั้งเป็นประธานที่ปรึกษาพรรค หลังจากนั้นได้รับพระราชทานยศเป็น พลตำรวจเอก และกลับมาเป็นหัวหน้าพรรคชาติไทยอีกครั้ง หลังเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง เดือนพฤษภาคม 2535

พล.ต.อ.ประมาธ อติเรกสาร ได้ถูกเคลื่อนไหวกดดันจากสมาชิกพรรคชาติไทยหลายครั้ง เพื่อให้ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคและให้นายบรรหาร ศิลปอาชา เลขาธิการพรรคมาเป็นหัวหน้าพรรคชาติไทยแทน โดยเรียกว่าเป็น ยุทธการยกพลตำรวจเอกประมาธ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของลูกพรรคชาติไทยให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยนำขึ้นหิ้งบูชาเป็นที่เคารพสักการะ ไม่ต้องให้มาเหน็ดเหนื่อยตรากตรำต่อไป³⁸ จนกระทั่งวันที่ 7 พฤษภาคม 2537 พลตำรวจเอกประมาธ อติเรกสารได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค และได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการบริหารพรรคชาติไทย แทน พลตำรวจเอกประมาธ ได้ยุติบทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้ง พ.ศ.2539 และไปเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญแทน อย่างไรก็ตาม ในทางการเมือง ได้มีทายาทของพลตำรวจเอกประมาธ อยู่ในวงการเมืองอีก 2 คน คือ นายปองพล อติเรกสาร บุตรชายคนโต ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรคชาติไทย และนายวีระพล อติเรกสาร บุตรชายคนเล็ก เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี

2. บุคคลในตระกูล “ อติเรกสาร ” ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 พล.ต.อ.ประมาธ อติเรกสาร เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี จำนวน 12 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2495 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม 2500 หลังจากนั้นเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2502-2511 สอบตกครั้งแรกและครั้งเดียว ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2512 แต่ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี พ.ศ.2515 และปี พ.ศ.2516 หลังจากนั้นได้ก่อตั้งพรรคชาติไทย และดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรค ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2518 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 ครั้งที่หก ในปี พ.ศ.2522 ครั้งที่เจ็ด ปี พ.ศ.2526 ครั้งที่แปด ปี พ.ศ.2529 ครั้งที่เก้า ปี พ.ศ.2531 ครั้งที่สิบ ใน

³⁸ สาริต วิบุรช, แกะรอยนักการเมืองไทย. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิศรุต, 2539), หน้า 88.

การเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สิบเอ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 และครั้งที่สิบสอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 หลังจากนั้นไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งอีก แต่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในปี พ.ศ.2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ปี พ.ศ. 2494 และ 2496
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2496
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2499 และ 2533
4. รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ปี พ.ศ. 2518
5. รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2519
6. รองนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2523
7. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ.2526 และ 2535
8. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2531 และ 2533

2.2 นายปองพล อติเรกสาร บุตรชายคนโตของพล.ต.อ.ประมาณ

อติเรกสาร และเป็นทายาททางการเมืองของพล.ต.อ.ประมาณ เข้าสู่การเมืองครั้งแรก ด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2526 พร้อมกับพล.ต.อ.ประมาณ และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก แต่สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สองในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 และสอบตกในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2538 และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2535
2. เลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2536
3. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2538
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2540

2.3 นายวีระพล อติเรกสาร บุตรชายพล.ต.อ.ประมาณ อติเรกสาร

เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสระบุรีมาก่อนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 จนกระทั่ง พล.ต.อ.ประมาณ ยุติบทบาทในการลงสมัครรับเลือกตั้ง นายวีระพล จึงลงสมัครและได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสระบุรี ในปี พ.ศ.2539

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล " อติเรกสาร " เป็นการสืบทอดจากบิดา คือ พล.ต.อ.ประมาณ อติเรกสาร ไปยังบุตรชายคนโต คือ นายปองพล อติเรกสาร และ บุตรชายคนเล็ก คือ นายวีระพล อติเรกสาร โดยการเข้าสู่วงการเมืองใช้วิธีการให้บุตรชาย คือ นายปองพล ลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกับบิดา คือ พล.ต.อ.ประมาณ ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2526 และได้รับเลือกตั้งทั้งสองคน แต่ในการเลือกตั้งครั้งต่อมา ในปี พ.ศ.2529 แม้จะลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกัน แต่นายปองพล บุตรชาย กลับสอบตก ขณะที่การเข้าสู่การเมืองของนายวีระพล อติเรกสาร บุตรชายคนเล็กของพล.ต.อ.ประมาณ เข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้ง ภายหลังจากที่พล.ต.อ.ประมาณ ยุติบทบาททางการเมือง นายวีระพล อติเรกสาร กล่าวถึงการเข้ามาสานต่อทางการเมือง ว่า

" ตอนผม (วีระพล) เป็นเด็ก ไม่ชอบการเมือง เพราะเห็นแต่ความวุ่นวาย ความเดือดร้อนจากชาวบ้านที่มาขอความช่วยเหลือ แต่พอโตมาก็เริ่มเข้าใจว่า ที่เขามาเพราะเดือดร้อน ผมก็ซึมซับการเมืองมาจากพ่อ (พล.ต.อ.ประมาณ) เมื่อเริ่มก่อตั้งพรรคชาติไทย ในปี 2518 ผมก็อยู่เบื้องหลังเป็นหัวหน้าสำนักงานพรรคที่สระบุรี ผมลงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมาก่อน เป็นสมาชิกสภาจังหวัด และเป็นฐานคะแนนให้พ่อ (พล.ต.อ.ประมาณ) มาตลอด เมื่อพ่อเลิกลงสมัคร ผม (วีระพล) ก็ลงสมัครต่อ ทั้งผมและพี่ (ปองพล) เข้ามาเป็นผู้แทนก็เพื่อสานต่องานจากพ่อและเป็นการรักษาชื่อเสียงของตระกูลต่อไป³⁹"

ตระกูล "อติเรกสาร" เข้ามาสู่วงการเมืองนานกว่า 50 ปี และมีการเตรียมพร้อมวางทายาททางการเมืองไว้ล่วงหน้า คือ นายปองพล อติเรกสาร ซึ่งเป็นบุตรชายคนโต แม้ว่าเส้นทางการเมืองของนายปองพล จะไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง ได้รับเลือกเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรทุกสมัย เหมือนเช่นบิดา คือ พล.ต.อ.ประมาณ ก็ตาม แต่ตระกูล "อติเรกสาร" ยังสานต่อทางการเมืองในจังหวัดสระบุรีต่อไป และมีทายาททางการเมืองเพิ่มขึ้นอีก 1 คน คือนายวีระพล อติเรกสาร น้องชายนายปองพล อติเรกสาร ซึ่งนายวีระพล ระบุว่า เป็นความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ ขณะที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็พร้อม จึงเข้ามาสานต่อเพื่อช่วยเหลือประชาชนต่อไป

³⁹ สัมภาษณ์ วีระพล อติเรกสาร, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสระบุรี, 14 มิถุนายน 2541.

20. ตระกูล “อังกินันท์” จังหวัดเพชรบุรี

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล “อังกินันท์” นับเป็นตระกูลการเมืองที่เก่าแก่ของจังหวัดเพชรบุรี และมีเครือข่ายครอบคลุมการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรีคนแรกของตระกูล คือ นายทองพูน อังกินันท์ ในปี พ.ศ. 2481 ในปี พ.ศ. 2489 พันเอกพระยาสุรพันธ์เสนี (อิน บุนนาค) ได้เป็น ส.ส.เพชรบุรี ด้วยการสนับสนุนจาก นายผาด อังกินันท์ ซึ่งเป็นบิดาของนายปิยะ อังกินันท์ และนายยุทธ อังกินันท์ ต่อมาในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 นายผาด ก็ได้เป็น ส.ส.จังหวัดเพชรบุรี ในสังกัดพรรคสหภูมิ⁴⁰

และนับตั้งแต่การเลือกตั้งปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา จะต้องมียุคคนในตระกูลอังกินันท์ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบุรี โดยในปี พ.ศ. 2518 นายปิยะ อังกินันท์ บุตรชายคนที่สองของนายผาด ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในสังกัดพรรคชาติไทย แต่ในปี พ.ศ. 2519 นายปิยะสอบตก แต่นายภิมุข อังกินันท์ พี่ชายนายปิยะ ได้รับเลือกตั้งแทน ในปี พ.ศ. 2522 นายภิมุข สอบตก และนายปิยะ อังกินันท์ ได้รับเลือกกลับมาอีกครั้ง ในสังกัดพรรคชาติไทย จนกระทั่งในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2526 จังหวัดเพชรบุรี มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นได้ 1 คน นายภิมุข จึงนำนายยุทธ อังกินันท์ น้องชาย ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเพชรบุรีมานานถึง 15 ปี มาลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทย ในขณะที่นายปิยะ อังกินันท์ แยกไปสังกัดพรรคชาติประชาธิปไตย แต่ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า สามพี่น้องตระกูลอังกินันท์ คือ นายภิมุข พี่ชายคนโต นายปิยะ น้องชายคนกลาง และนายยุทธ อังกินันท์ น้องชายคนเล็กได้รับเลือกตั้งพร้อมกันทั้งสามคน

ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2529 สามพี่น้องตระกูลอังกินันท์ คือ นายภิมุข นายปิยะ และนายยุทธ อังกินันท์ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกัน ในสังกัดพรรคชาติไทย แต่ปรากฏว่า นายปิยะ สอบตก ในขณะที่ นายภิมุข และนายยุทธ อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้ง แต่ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2531 ทั้งสามพี่น้อง นายภิมุข นายปิยะ และนายยุทธ อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน ในสังกัดพรรคชาติไทย และเป็นครั้งสุดท้ายที่ทั้งสามคนพี่น้องได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน โดยในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 นายภิมุข พี่ชายคนโต สอบตก ในขณะที่น้องชาย คือ นายปิยะ และนาย

⁴⁰ ชาตชาย เย็นบำรุง และ อังรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์, บรรณาธิการ. บันทึกการเมืองไทย. (กรุงเทพมหานคร : ประชุมช่าง , 2530), หน้า 234.

ยุทธ ได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทย ในขณะที่การเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535 และการเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2538 คงเหลือนายยุทธ อังกินันท์ เพียงคนเดียวที่ได้รับเลือกตั้ง ในสังกัดพรรคชาติพัฒนา และในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2539 นายปิยะ อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งกลับมาอีกครั้งในสังกัดพรรคกิจสังคม และนายยุทธ อังกินันท์ได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติพัฒนา

ในขณะที่การเมืองในระดับท้องถิ่น ตระกูล " อังกินันท์ " ก็ได้ครอบครองมาตั้งแต่ นายผาด อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี ต่อมาในปี พ.ศ.2509 นายปิยะ อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรี พร้อมกับบิดา คือ นายผาด อังกินันท์ ต่อมานายปิยะ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด เขตอำเภอท่ายาง และได้เป็นประธานสภาจังหวัด จนถึงปี พ.ศ.2512 จึงลาออกมาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่สอบตกแพ้นายพานิช สัมภาวคุปต์ เพียง 47 คะแนน⁴¹ ในขณะที่นายยุทธ อังกินันท์ น้องชายนายปิยะ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรีมานานกว่า 15 ปี จนกระทั่งลาออกมาสมัครรับเลือกเป็น ส.ส. ก็ให้นางบุปผา อังกินันท์ ภรรยานายยุทธ เป็นผู้สานต่อในตำแหน่งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี ในขณะที่การเมืองในระดับสภาจังหวัด นายชัยยะ อังกินันท์ บุตรชายนายปิยะ อังกินันท์ เป็นผู้สานต่อแทน⁴² ทำให้ตระกูล "อังกินันท์" เป็นตระกูลการเมืองที่สานต่อสืบทอดยาวนานกว่า 3 ช่วงอายุคน

2. บุคคลในตระกูล " อังกินันท์ " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายทองหลด อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี 1 สมัย ในปี พ.ศ. 2481

2.2 นายผาด อังกินันท์ มีอาชีพเป็นทนายความ และลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมาก่อน เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัยในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม 2500

⁴¹ สุรพล นกตล, นักการเมืองที่ควรมอง 14 ส.ส.คนดัง. (กรุงเทพมหานคร : สยามสปอร์ตพับลิชชิ่ง , 2528), หน้า 50.

⁴² สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, "ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด," มกราคม 2541. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

2.3 นายภิมุข อังกินันท์ บุตรชายคนโตของนายผาด เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย ได้รับเลือกครั้งแรก ในปี พ.ศ.2519 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2526 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2529 และครั้งที่สี่ ในปี พ.ศ.2531 ในสังกัดพรรคชาติไทย

2.4 นายปิยะ อังกินันท์ บุตรชายคนที่ 2 ของนายผาด ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกพร้อมกับบิดา คือ นายผาด อังกินันท์ ในการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรี ในปี พ.ศ.2509 หลังจากนั้น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดและได้รับเลือกเป็นประธานสภาจังหวัดเพชรบุรี จนปี พ.ศ.2512 ลาออกมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่สอบตก ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ.2518 สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2519 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2526 สอบตกในปี พ.ศ. 2529 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สี่ ในปี พ.ศ.2531 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 หลังจากนั้นสอบตก 2 ครั้งติดกัน ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 และปี พ.ศ.2538 ได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่หก ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2539

2.5 นายยุทธ อังกินันท์ บุตรชายคนที่ 3 ของนายผาด ลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น และได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี นานกว่า 15 ปี ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2520 เป็นสมาชิกวุฒิสภา ในปี พ.ศ.2522 ก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกตั้ง 7 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ.2526 ครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2529 ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ.2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่หก ในปี พ.ศ.2538 และครั้งที่เจ็ด ในปี พ.ศ.2539

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปี พ.ศ. 2531
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2535
3. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปี พ.ศ. 2537

2.6 นางบุปผา อังกินันท์ ภรรยา นายยุทธ อังกินันท์ เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี ต่อจากนายยุทธ อังกินันท์ สามี่ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2526

2.7 นายชัยยะ อังกินันท์ บุตรชายคนที่สอง ของนายปิยะ อังกินันท์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเพชรบุรี เขตอำเภอเมือง

2.8 นายสุขสันต์ อังกินันท์ บุตรชายคนที่หนึ่ง ของนายปิยะ อังกินันท์ เป็นสมาชิกเทศบาลเมืองเพชรบุรี

2.9 นายศุภชาติ อังกินันท์ บุตรชายของนายภิมุข อังกินันท์ เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรี

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

ตระกูล " อังกินันท์ " มีการสืบทอดสานต่อทางการเมืองมาเป็นเวลานาน เป็นการสืบทอดจากพ่อ คือ นายผาด อังกินันท์ มายังบุตรชายทั้ง 3 คน คือ นายภิมุข บุตรชายคนโต นายปิยะ บุตรชายคนที่สอง และนายยุทธ อังกินันท์ บุตรชายคนที่ 3 รวมทั้งยังเป็นการสานต่อการเมืองนับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นมาถึงการเมืองระดับชาติ นับตั้งแต่ นายผาด อังกินันท์ เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี หลังจากนั้นนายปิยะ อังกินันท์ บุตรชายคนที่สอง มาสานต่อในระดับท้องถิ่นและไปเล่นการเมืองในระดับจังหวัดจนเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อนายปิยะ อังกินันท์ หันไปเล่นการเมืองระดับจังหวัด ในสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรี นายยุทธ อังกินันท์ น้องชายนายปิยะ ก็มาสานต่อและเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรีแทน และเมื่อนายยุทธ หันไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ให้ภรรยา คือ นางบุปผา อังกินันท์ มาสานต่อเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรีแทน ส่วนการเมืองในระดับจังหวัด นายชัยยะ อังกินันท์ บุตรชายคนโตของนายปิยะ อังกินันท์ ได้สานต่อเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแทน

21. ตระกูล " อัสวเหม " จังหวัดสมุทรปราการ

1. พื้นฐานทางการเมือง

ตระกูล " อัสวเหม " มีพื้นฐานทางด้านธุรกิจหลายประการ โดยนายวัฒนา อัสวเหม เริ่มจากกิจการร้านอาหารทะเล "บ้านแก้ว เรือนขวัญ" กิจการอู่ต่อเรือ และขยายสู่ธุรกิจน้ำมัน ในนาม บริษัท เกียรตินันท์วัฒน์ จำกัด ในปี พ.ศ.2505 จำหน่ายน้ำมันยี่ห้อ สามทหาร แต่กิจการน้ำมันสามทหาร มีอันต้องสลายไป เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเมือง ในช่วงปี พ.ศ.2516 ซึ่งจุดนี้

เองที่ทำให้นายวัฒนา อัครเวม ตัดสินใจก้าวสู่เส้นทางการเมืองโดยมีนายสังข์ พันนิตย์ อดีตโฆษก
รัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้ชักชวน ให้เล่นการเมืองครั้งแรก ซึ่งต่อมา บุตรชายนาย
สังข์ คือ ดร.มัน พันนิตย์ ได้กลายมาเป็นเลขานุการส่วนตัวนายวัฒนาและเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ เช่นเดียวกับนายวัฒนา อัครเวม

นายวัฒนา อัครเวม ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ.2518 ในสังกัดพรรคสังคม
ชาตินิยม ที่มีนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ เป็นหัวหน้าพรรค และได้เป็น ส.ส. สมุทรปราการ ขณะที่มี
อายุเพียง 40 ปี นับจากนั้นเป็นต้นมา นายวัฒนา ก็เป็น ส.ส. ผู้กษัตริย์ของจังหวัดสมุทรปราการ และ
ได้รับเลือกตั้งทุกสมัยรวม 10 สมัย ในสังกัดหลายพรรคการเมือง ตั้งแต่พรรคสังคมชาตินิยม พรรค
ชาติประชาธิปไตย พรรคชาติไทย พรรคราษฎร พรรคประชากรไทย และเคยตั้งพรรคการเมืองเอง
ชื่อ พรรคแนวมหาชน นอกจากนี้ยังดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีหลายกระทรวง และนับจากนาย
วัฒนา ก้าวเข้าสู่วงการเมือง ธุรกิจของนายวัฒนา ก็เติบโตขึ้นตามลำดับ นับจากธุรกิจร้านอาหาร
ได้แตกแขนงออกไปสู่สาขาต่างๆมากมาย อาทิ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีอาคารที่พักอาศัย เช่น 84
แมนชั่น , กรุงเทพกรีฑาแมนชั่น , วัฒนาแมนชั่น , โครงการสนามกอล์ฟสวนยาง สวนผลไม้ บนพื้นที่
ที่ 20,000 ไร่ ที่จังหวัดกระบี่ โครงการสวนเกษตร 20,000 ไร่ ที่อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ ธุรกิจการประมงและขนส่ง รวมทั้งธุรกิจน้ำมัน ได้ตั้งบริษัท เอ็มพี ปีโตรเลียม
จำกัด เพื่อจำหน่ายและสร้างปั้มน้ำมันทั่วประเทศในนาม ปั้มน้ำมัน เอ็มพี⁴³

ขณะที่ ทางด้านการเมือง นอกจาก นายวัฒนา อัครเวม ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรแล้ว ยังได้นำนายสมพร อัครเวม น้องชายนายวัฒนา อัครเวม มาลงสมัครรับเลือกตั้งและ
ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา รวมทั้งยังได้
นำ นายพูนผล อัครเวม บุตรชายคนโตนายวัฒนา มาลงสมัครรับเลือกตั้งและได้เป็นสมาชิกสภาผู้
แทนราษฎร ครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2539

2. บุคคลในตระกูล " อัครเวม " ที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง

2.1 นายวัฒนา อัครเวม ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ 10 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2518 ในสังกัดพรรคสังคม
ชาตินิยม ครั้งที่สองในปี พ.ศ. 2519 ครั้งที่สาม ในปี พ.ศ. 2522 โดยย้ายมาสังกัดพรรคชาติ

⁴³ " วัฒนา : จากเจ้าพ่อปากน้ำขึ้นเหนือจนเจอดี ," เนชั่นสุดสัปดาห์ 4 (14 กรกฎาคม 2538) : 14.

ประชาธิปไตย ของ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ครั้งที่สี่ ย้ายมาสังกัดพรรคชาติไทย ในปี พ.ศ. 2526 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่ห้า ในปี พ.ศ. 2529 ในสังกัดพรรคราษฎร ครั้งที่หก ในปี พ.ศ. 2531 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 และย้ายกลับมาสังกัดพรรคชาติไทย อีกครั้ง ได้รับเลือกตั้งครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่เก้า ในปี พ.ศ. 2538 และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สิบ ในปี พ.ศ. 2539 ในสังกัดพรรคประชากรไทย

ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร ดังนี้

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2519
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2531 , 2540
3. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2535

2.2 นายสมพร อิศวเหม น้องชายนายวัฒนา อิศวเหม เข้าสู่การเมืองในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2531 ในสังกัดพรรคราษฎร ซึ่งจังหวัดสมุทรปราการ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นได้ 1 คน และนายสมพร ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่สอง และได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงเป็นอันดับหนึ่ง หลังจากนั้น ได้รับเลือกตั้งทุกสมัย และย้ายสังกัดพรรคการเมืองตามนายวัฒนา อิศวเหม พี่ชาย นายสมพรได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในการเลือกตั้ง วันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สี่ ในปี พ.ศ. 2538 และครั้งที่ห้า ในปี พ.ศ. 2539 ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในปี พ.ศ. 2539

2.3 นายพูนผล อิศวเหม บุตรชายคนโตของนายวัฒนา อิศวเหม เข้าสู่การเมือง โดยการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสมุทรปราการ และได้ดำรงตำแหน่งเป็นเทศมนตรี เทศบาลเมืองสมุทรปราการ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ ครั้งแรก พร้อมกับนายวัฒนา อิศวเหม บิดา ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2539 และได้รับเลือกตั้งเป็นอันดับ 3 ด้วยคะแนน 88,675 คะแนน

2.4 นายชนห์สวัสดิ์ อิศวเหม บุตรชายคนที่สองของนายวัฒนา อิศวเหม ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เมืองสมุทรปราการ

2.5 นายสมบุรณ์ อิศวเหม พี่ชายนายวัฒนา อิศวเหม ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสมุทรปราการ และดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาจังหวัด

2.6 นายอัศววัฒน์ อัศวเหม หลานชายนายวัฒนา อัศวเหม ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสมุทรปราการ

3. ความสัมพันธ์ของการสืบทอดทายาททางการเมือง

การสืบทอดทายาททางการเมืองของตระกูล "อัศวเหม" เป็นการสืบทอดจากพี่ชาย คือ นายวัฒนา อัศวเหม ไปยังน้องชาย คือ นายสมพร อัศวเหม และจากบิดา คือ นายวัฒนา อัศวเหม ไปยัง บุตรชายคนโต คือ นายพูนผล อัศวเหม โดยนำน้องชาย คือ นายสมพร ลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรปราการ ในปี พ.ศ.2531 ซึ่งจังหวัดสมุทรปราการ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นได้ 1 คน จึงนำน้องชายมาสมัครที่นายวัฒนา มีฐานคะแนนเสียงอยู่แล้ว และได้รับเลือกตั้ง ในขณะที่การเข้าสู่วงการเมืองของนายพูนผล อัศวเหม บุตรชายคนโตของนายวัฒนา ซึ่งเดิมเป็นผู้ดูแลธุรกิจของครอบครัว เริ่มจากการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสมุทรปราการก่อน จนกระทั่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ.2539 จึงลงสมัครพร้อมกับบิดา คือ นายวัฒนา อัศวเหม ในเขตเลือกตั้งที่ 1 และได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน